

Regeringsuppdrag angående nationell sjukdomslista

Deluppdrag inom uppdraget att föreslå åtgärder för att
förebygga och hantera smittsamma djursjukdomar

SVA:s rapportserie 128

Regeringsuppdrag angående nationell sjukdomslista - Deluppdrag inom uppdraget att föreslå åtgärder för att förebygga och hantera smittsamma djursjukdomar

SVA:s rapportserie nr 128

ISSN 1654-7098

Dnr. SVA 2025/346

SVAKOM280.3

© 2026 SVA. Den här publikationen är öppet licensierad via CC BY 4.0.

Du får fritt använda materialet med hänvisning till källan. Läs mer på

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Den här publikationen citeras "Regeringsuppdrag angående nationell sjukdomslista SVA:s rapportserie nr 128. SVA, 2026"

Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA, är en expertmyndighet som genom diagnostik, forskning och rådgivning stärker Sveriges förmåga att bekämpa djursjukdomar som utgör hot mot kritiska samhällsfunktioner. Friska djur – trygga människor.

Ulls väg 2B, 751 89 Uppsala

SVA:s rapportserie 128

© SVA 2026

Sammanfattning

MYNDIGHETERNAS FÖRSLAG TILL NATIONELL SJUKDOMSLISTA

SVA och Jordbruksverket har på uppdrag av regeringen gjort en översyn av vilka djursjukdomar, utöver de som måste bekämpas enligt EU:s regelverk, som ska kunna hanteras genom beslut om tvingande åtgärder för bekämpning. Arbetet har förhållit sig till kriterier framtagna i EU:s djurhälsolag och vetenskapliga underlag från Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa) och i möjligaste mån återanvänt tidigare arbete och ställningstaganden.

Tre viktiga antaganden har legat till grund för arbetet: att det ska finnas möjlighet för staten att hantera nya sjukdomar (emerging diseases) som inte är listade, att listade sjukdomar *ska kunna* hanteras med tvingande åtgärder (de *måste* inte hanteras) och att det fortsatt kommer att finnas möjligheter att besluta om övervakning, provtagning och anmälan även för sjukdomar som inte listas.

Regeringen har gett Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) och Jordbruksverket (SJV) i uppdrag att göra en översyn av vilka djursjukdomar, utöver de som måste bekämpas enligt EU:s regelverk, som ska kunna hanteras genom beslut om tvingande åtgärder för bekämpning och därmed upptas på en s.k. nationell sjukdomslista.

Utgångspunkt i arbetet var att så kallade nya sjukdomar (på engelska emerging diseases) som får ändrade egenskaper eller nya utbredningsområden ska kunna hanteras utan att vara listade, samt att det handlar om sjukdomar som *ska kunna* hanteras med tvingande åtgärder i motsatts till *måste* hanteras med tvingande åtgärder.

Förslaget innebär att utöver sjukdomar i kategori A och B där Sverige redan måste vidta åtgärder enligt AHL, föreslås att samtliga sjukdomar i kategori C upptas på listan. Vidare föreslås att sjukdomar där Sverige har en bättre situation jämfört med resten av EU, exempelvis genom erhållen sjukdomsfri status eller pågående bekämpningsprogram upptas på listan. För många sjukdomar innebär förslaget inga förändringar, de omfattas av bisjukdomslagen eller epizootilagen idag och de föreslås upptas på den nationella sjukdomslistan.

Vad gäller bin har det länge funnits ett behov av att uppdatera bisjukdomslagen. I väntan på uppdatering har det funnits beredskapsplaner för hantering av utbrott och förslagen återspeglar detta.

Motsvarande situation gäller för flera fisksjukdomar som inte omfattas av epizootilagen men där Sverige har fri status eller pågående bekämpning och där det sedan tidigare finns ett ställningstagande om att begränsa eller bekämpa sjukdomen.

Några sjukdomar som omfattas av epizootilagen idag, föreslås inte tas med på den nationella listan. Det gäller sjukdomar som inte bedöms ha den allvarlighetsgrad som motiverar att de upptas, sjukdomar där tvingande åtgärder inte är relevanta samt sjukdomar som kan hanteras som nya sjukdomar om de skulle ändra utbredningsområde i likhet med kraven i AHL.

I tabellen nedan framgår myndigheternas förslag på sjukdomar som ska upptas på en nationell sjukdomslista. Sjukdomar som är kategori A eller B i AHL, och därmed redan omfattas av krav enligt AHL är inte inkluderade i tabellen.

Sjukdomar som föreslås upptas på en nationell sjukdomslista
Sjukdomar hos landlevande djur
Infektion med Brucella abortus, B. melitensis, B. suis (djurslag som inte omfattas av B i AHL)
Infektion med Mycobacterium tuberculosis complex (M. bovis, M. caprae, M. tuberculosis) (djurslag som inte omfattas av B i AHL)
Angrepp av Echinococcus multilocularis
Mjältbrand
Paratuberkulos
Infektiös bovin rhinotrakeit/infektiös pustulär vulvovaginit
Bovin virusdiarré
Enzootisk bovin leukos
Infektion med Aujeszky's sjukdom-virus
Infektion med porcint reproduktivt och respiratoriskt syndrom-virus
Infektion med lågpatogent aviärt influensavirus
Transmissibla spongiforma encefalopatier (TSE)
Sjukdomar hos bin
Angrepp av Varroa spp. (varroasjuka)
Angrepp av lilla kupskalbaggen (Aethina tumida)
Amerikansk yngelröta
Europeisk yngelröta
Acarapiosis (kvalstersjuka, trakékvalster)
Angrepp av Tropilaelaps spp., Tropilaelapskvalster
Sjukdomar hos vattenlevande djur
Viral hemorragisk septikemi
Infektiös hematopoietisk nekros
Infektion med ILA HPRΔ-virus
Infektion med Bonamia exitiosa
Infektion med Bonamia ostreae
Infektion med Marteilia refringens
Infektion med white spot syndrome virus (WSSV)
Bakteriell njurinflammation (BKD)
Infektiös pankreasnekros (IPN)
Vårviremi hos karp/Spring viraemia of carp (SVC)

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	7
Uppdraget.....	7
Förutsättningar och avgränsningar	8
Genomförande och arbetsätt.....	9
Definitioner och förkortningar	10
Bakgrund.....	12
Historik.....	12
Föränderligt smittläge kräver flexibel lagstiftning.....	12
Den internationella kontexten	13
Världsgesundhetsorganisationen för djurhälsa (WOAH).....	13
EU:s djurhälsolag.....	13
Tidigare nationella utredningar av relevans för detta uppdrag	14
Analys	15
Analysarbetet.....	15
Bruttolista och kriterier för denna.....	15
Inventering av tidigare nationella och internationella genomlysningar	17
Metod, förutsättningar och antaganden till grund för genomlysning	17
Resultat	20
Resultat av genomlysningar och förslag på listning.....	20
Föreslagna förändringar jämfört med idag.....	21
Oförändrat jämfört med idag.....	24
Tabell 1, sammanfattande sjukdomslista	26
Diskussion i relation till de antaganden som gjorts	28
Bilaga 1	29
Infektion med Mycobacterium tuberculosis complex (M. bovis, M. caprae, M. tuberculosis).....	30
Angrepp av Echinococcus multilocularis	32
Infektion med blåtungevirus (serotyperna 1–24).....	33
Mjältbrand.....	34
Ebolafeber (och andra Filovirusjukdom hos primater)	35

Japansk encefalit.....	36
West Nile-feber.....	37
Bovin virusdiarré (BVD).....	38
Enzootisk bovin leukos (EBL)	39
Epididymit (Brucella ovis).....	40
Venezuelansk hästencefalomyelit	41
Hästencefalomyelit (östlig och västlig)	42
Infektion med lågpatogent aviärt influensavirus (LPAI)	43
Transmissibla spongiforma encefalopatier (TSE)	44
Vesikulär stomatit	46
Vesikulär svinsjuka (swine vesicular disease)	47
Angrepp av Varroa spp. (varroasjuka)	48
Angrepp av lilla kupskalbaggen (Aethina tumida).....	49
Amerikansk yngelröta	50
Europeisk yngelröta	51
Acarapisosis, Angrepp av traké kvalster (Acarapis woodi)	53
Angrepp av Tropilaelaps spp.	55
Viral hemorragisk septikemi (VHS).....	56
Infektiös hematopoietisk nekros (IHN).....	57
Infektion med HPR-deleted infektiös laxanemi virus (ILA HPR Δ -virus).....	58
Infektion med Bonamia exitiosa	59
Infektion med Bonamia ostreae.....	60
Infektion med Marteilia refringens	61
Infektion med white spot syndrome virus (WSSV).....	62
Bakteriell njurinflammation (BKD)	63
Infektiös pankreasnekros (IPN)	64
Vårviremi hos karp/Spring viraemia of carp (SVC)	65
Infektion med salmonid alphavirus (SAV)/PD	66

Inledning

UPPDRAGET

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) och Jordbruksverket har fått i uppdrag att analysera och föreslå nya åtgärder för att på ett ändamålsenligt sätt förebygga och hantera smittsamma djursjukdomar¹. I uppdraget ingår att:

”Göra en översyn av vilka djursjukdomar, utöver de som måste bekämpas enligt EU:s regelverk, som ska kunna hanteras genom beslut om tvingande åtgärder för bekämpning och därmed upptas på en s.k. nationell sjukdomslista.”

”Vid översynen ska beaktas vilka risker olika sjukdomar innebär för djurhälsan, folkhälsan, utvecklingen av antimikrobiell resistens, animalieproduktionens konkurrenskraft och robusthet, livsmedelsförsörjningen och andra samhällsintressen. Vilka möjligheter och metoder som finns för att förebygga och bekämpa sjukdomarna och vilka kostnader som är kopplade till sådana åtgärder ska också övervägas. Slutligen ska en bedömning göras av i vilka fall det är motiverat utifrån ett allmänintresse att staten kan besluta om tvingande åtgärder. Det ska således vara proportionerligt, kostnadseffektivt och motiverat ur ett samhällsekonomiskt perspektiv att vidta åtgärder mot de aktuella djursjukdomarna.”

I uppdraget anges följande bakgrund:

”I betänkandet En samlad djurhälsoreglering (SOU 2020:62) föreslår Djurhälsolagsutredningen att en ny samlad djurhälsolag och djurhälsoförordning införs, som ska ersätta befintliga lagar och förordningar om förebyggande och bekämpning av smittsamma djursjukdomar. I betänkandet föreslås även att regeringen ger Jordbruksverket i uppdrag att tillsammans med SVA och i samråd med andra berörda myndigheter och organisationer göra en översyn av vilka djursjukdomar, utöver de som omfattas av EU-rättsliga bekämpningskrav, som behöver kunna omfattas av tvingande lagstiftningsåtgärder för bekämpning. Sådana sjukdomar bör enligt betänkandets förslag föras upp på en så kallad nationell sjukdomslista, som ska beslutas av regeringen och tas in i en bilaga till den nya djurhälsoförordningen.”

---

¹ Uppdrag till Statens jordbruksverk och Statens veterinärmedicinska anstalt att analysera och föreslå nya åtgärder för att på ett ändamålsenligt sätt förebygga och hantera smittsamma djursjukdomar, 2025-04-03, LI2023/00366 (delvis), LI2023/00396 (delvis), LI2023/00416, LI2025/00751 (delvis)

FÖRUTSÄTTNINGAR OCH AVGRÄNSNINGAR

BEFINTLING KUNSKAP OCH KVALITATIVA GENOMLYSNINGAR

Uppdraget omfattar landlevande och vattenlevande djur samt bin. Befintlig kunskap och kvalitativa bedömningar som utgår från kriterier i AHL används. Anmälningsplikt omfattas inte av uppdraget och salmonella hanteras i en separat del av uppdraget.

Vid uppdragsdialog med Landsbygds- och infrastrukturdepartementet den 13 maj 2025 stämde förutsättningar och avgränsningar av. Särskild vikt lades vid avstämning av följande formulering: *”Vilka möjligheter och metoder som finns för att förebygga och bekämpa sjukdomarna och vilka kostnader som är kopplade till sådana åtgärder ska också övervägas. Slutligen ska en bedömning göras av i vilka fall det är motiverat utifrån ett allmänintresse att staten kan besluta om tvingande åtgärder. Det ska således vara proportionerligt, kostnadseffektivt och motiverat ur ett samhällsekonomiskt perspektiv att vidta åtgärder mot de aktuella djursjukdomarna.”*

De kriterier som i AHL ligger till grund för om sjukdomar ska listas och hur de ska kategoriseras inom unionen utgår från de negativa konsekvenser sjukdomar kan orsakasamhället såväl som möjlighet att förebygga och bekämpa dem. Dessa kriterier ligger också till grund för de bedömningar som gjorts inom ramen för detta uppdrag (se vidare under metod) och därmed finns samhällspekter och konsekvenser inkluderade. Metodologiskt tillämpas kvalitativa expertbedömningar utifrån tillgänglig vetenskaplig kunskap.

Det klargjordes också att uppdraget omfattar landlevande och vattenlevande djur såväl som bin.

Det klargjordes vidare att arbetet endast omfattar översyn av vilka djursjukdomar, utöver de som måste bekämpas enligt EU:s regelverk, som ska kunna hanteras genom beslut om tvingande åtgärder, dvs arbetet kommer inte föreslå vilka sjukdomar som bör omfattas av anmälningsplikt av andra orsaker.

Då salmonella hanteras i annan del av uppdraget klargjordes i uppdragsdialogen att salmonella inte behandlas i den här delen av uppdraget.

GENOMFÖRANDE OCH ARBETSSÄTT

Följande tillvägagångssätt och metod har använts:

- En bruttolista över sjukdomar som kan vara aktuella för inkludering på den nationella sjukdomslistan togs fram.
- En inventering och sammanställning gjordes av tidigare arbete som i närtid har gjorts för att genomlysna sjukdomar i samband med AHL-arbete, både på EU-nivå och nationellt.
- Därefter togs en nettolista fram över sjukdomar som var i behov av ny eller uppdaterad genomlysning
- Baserat på den metod som Efsa utarbetat för genomlysningar som underlag inför förteckning och kategorisering av sjukdomar i AHL, som utgår från de kriterier som är uppställda inom AHL och som stämmer väl överens med de kriterier som lyfts i uppdraget, togs ett förenklat protokoll fram för nationella genomlysningar
- Experter gjorde genomlysningar i de fall där det bedömts nödvändigt. Så långt möjligt nyttjades tidigare nationella genomlysningar eller internationellt arbete såsom Efsas men med nationellt perspektiv.
- Resultaten sammanställdes.

DEFINITIONER OCH FÖRKORTNINGAR

Förkortning, begrepp	Förklaring, definition
AHL	Animal Health Law, EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag")
A-sjukdom	Sjukdom i kategori A : förtecknade sjukdomar som normalt inte förekommer inom unionen och för vilka omedelbara utrotningsåtgärder ska vidtas så snart de påvisas, i enlighet med artikel 9.1 a i förordning (EU) 2016/429 (def enl KOMMISSIONENS GENOMFÖRANDEFÖRORDNING (EU) 2018/1882)
B-sjukdom	Sjukdom i kategori B : förtecknade sjukdomar som ska bekämpas i samtliga medlemsstater med målet att utrota dem i hela unionen, i enlighet med artikel 9.1 b i förordning (EU) 2016/429 (def enl KOMMISSIONENS GENOMFÖRANDEFÖRORDNING (EU) 2018/1882)
C-sjukdom	Sjukdom i kategori C : förtecknade sjukdomar som har relevans för vissa medlemsstater och för vilka åtgärder behövs för att förhindra spridning till delar av unionen som är officiellt sjukdomsfria eller har utrotningsprogram för den berörda förtecknade sjukdomen, i enlighet med artikel 9.1 c i förordning (EU) 2016/429 (def enl KOMMISSIONENS GENOMFÖRANDEFÖRORDNING (EU) 2018/1882)
D-sjukdom	Sjukdom i kategori D : förtecknade sjukdomar för vilka åtgärder är nödvändiga för att förhindra spridning i samband med införsel till unionen eller förflyttningar mellan medlemsstaterna, i enlighet med artikel 9.1 d i förordning (EU) 2016/429 (def enl KOMMISSIONENS GENOMFÖRANDEFÖRORDNING (EU) 2018/1882)
E-sjukdom	Sjukdom i kategori E : förtecknade sjukdomar för vilka det finns ett behov av övervakning inom unionen, i enlighet med artikel 9.1 e i förordning (EU) 2016/429
bisjukdomslagen	bisjukdomslagen (1974:211) med ändringar
Bisjukdomsförordningen	Bisjukdomsförordning (1974:212), fastställer vilka sjukdomar som regleras av bisjukdomslagen
Efsa	Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet, European Food Safety Authority
epizootilagen	Epizootilagen (1999:657)
Förtecknad sjukdom	Begrepp som används i AHL. På engelska "listed disease". I beaktandesatserna till FÖRORDNING (EU) 2016/429 står "Det är nödvändigt att upprätta en harmoniserad förteckning över överförbara djursjukdomar (nedan kallade förtecknade sjukdomar) som utgör en risk för djurs eller människors hälsa i unionen, antingen i hela unionen eller delar därav." Definition i artikel 4: "förtecknade sjukdomar: sjukdomar som förtecknas i enlighet med artikel 5.1."
Ny sjukdom	På engelska <i>emerging disease</i> , definieras i AHL artikel 6. Annan sjukdom än förtecknad sjukdom ska anses utgöra en ny sjukdom (nedan kallad ny sjukdom) om den potentiellt kan uppfylla de kriterier som anges i artikel 5.3 för upptagande av sjukdomar på förteckningen, och a) är en följd av att ett befintligt smittämne utvecklats eller förändrats, b) är en känd sjukdom som sprids till ett nytt geografiskt område, en ny art eller en ny population, c) diagnostiseras för första gången i unionen, eller d) orsakas av ett oidentifierat eller tidigare oidentifierat smittämne.
Nationella åtgärder artikel 226	Enligt AHL artikel 226 finns möjligheter för länder att besluta om nationella åtgärder för att begränsa effekterna av andra sjukdomar än förtecknade sjukdomar
Provtagningslagen	Lagen (2006:806) om provtagning på djur m.m.
SOU 2010:106	Statens offentliga utredningar, Folkhälsa - Djurhälsa, Ny ansvarsfördelning mellan stat och näring
SOU 2020:62	Statens offentliga utredningar, En samlad djurhälsoreglering

Förkortning, begrepp	Förklaring, definition
Sjukdom	Djur kan vara infekterade av ett smittämne eller angripna av en parasit utan att ha kliniska tecken på sjukdom. Av den anledningen är det ofta mer korrekt att använda begreppen infektion med ett visst smittämne eller angrepp av en viss parasit snare än ordet sjukdom. I utredningen används dock begreppet sjukdom i flera sammanhang för att följa begreppsanvändningen i AHL och i nuvarande epizootilag och bisjukdomslag. Detta gäller även för kvalster och insekter som angriper bin och deras kupor, men som inte i egentlig mening är en sjukdom eller infektion hos biet. I sammanhanget kan nämnas att nomenklaturen inte är helt konsekvent och varierar mellan regelverk
TSE-förordningen	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 av den 22 maj 2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati
WOAH	Världsgesamheten för djurhälsa
Åtgärdssjukdom	<p>Begreppet används i SOU 2010:106 Folkhälsa - Djurhälsa, Ny ansvarsfördelning mellan stat och näring.</p> <p>I SOU 2020:62, En samlad djurhälsoreglering, står följande "Slutligen föreslår vi att man i lagen använder uttrycket åtgärdssjukdom som samlingsnamn på de sjukdomar som omfattas av EU-rättsliga bekämpningskrav och de sjukdomar som regeringen bestämt får omfattas av nationella bekämpningskrav. Vi utvecklar detta närmare under rubriken Sjukdomsspecifika förebyggande åtgärder och sjukdomsbekämpning." En samlad djurhälsoreglering, SOU 2020:62 (Del 1)</p> <p>Begreppet finns med i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2023:15) om förebyggande och bekämpning av vissa djursjukdomar (med ändringar).</p>

Bakgrund

EN FÖRÄNDERLIG LISTA I EN INTERNATIONELL KONTEXT

Motsvarigheter till epizootilagen som reglerar allmänfarliga smittsamma djursjukdomar har funnits sedan 1722, vilka sjukdomar som omfattas har uppdaterats många gånger sedan dess eftersom sjukdomsläget har förändrats. Nationell reglering behöver förhålla sig till internationellt regelverk. EU:s djurhälsolag (Animal health law, AHL) innebar stora behov av anpassningar och utredningen SOU 2020:62 En samlad djurhälsoreglering har lagt förslag på en ny nationell djurhälsolag och förordning som ersätter flera befintliga nationella regelverk. Vidare föreslås i utredningen att en nationell sjukdomslista ska ligga i förordningen.

HISTORIK

Det har under lång tid funnits statlig reglering av allvarliga smittsamma sjukdomar hos djur som på olika sätt orsakar negativa konsekvenser för samhället. Vilka sjukdomar som har reglerats och hur ansvarsfördelningen har sett ut har varierat över tid. Det historiska perspektivet (fram till år 2000) vad gäller sjukdomslistning beskrivs i SOU 2010:106. Bland annat lyfts följande: *”Tidigast var epizootilagstiftningen som har anor så långt bak som till 1722. Därefter har den reviderats - i storleksordningen tre gånger per sekel”. ”Gränstorna som har vållat diskussion har framförallt gällt förekomsten av tvingande regler för lantbruket i förhållande till lantbrukets ekonomi samt vilken reglering som skall gälla inom animalieproduktionen för att skydda folkhälsan.”*

FÖRÄNDERLIGT SMITTLÄGE KRÄVER FLEXIBEL LAGSTIFTNING

Egenskaperna hos olika smittämnen och de sjukdomar de orsakar varierar stort. Smittämnen kan infektera olika värdjur och medan vissa sprids med direkt nära kontakt kan andra spridas indirekt via produkter och föremål eller via vektorer såsom insekter. Smittämnen kan över tid förändra sig genetiskt och förvärva nya egenskaper eller infektera nya arter. De kan också få nya utbredningsområden och detta kan antingen ske gradvis eller genom längre hopp som orsakas av mänsklig aktivitet eller genom viltlevande smittbärare som rört sig över längre sträckor såsom flyttfåglar eller insekter som transporterats med vinden. Denna föränderlighet gör dels att regelverk kontinuerligt behöver uppdateras, dels att det behöver finnas legala verktyg att hantera nya och oväntade situationer.

DEN INTERNATIONELLA KONTEXTEN

Världsorganisationen för djurhälsa (WOAH)

För att nationell listning ska vara funktionell behöver den förhålla sig till de internationella ramar som ges. I annat fall finns inte förutsättningar för att ställa krav för att hindra att sjukdomen kommer in i landet i samband med införsel från länder där sjukdomen förekommer. I detta ligger också att ha övervakning på plats för att i samband med handel ha vetenskapliga belägg för att sjukdomen inte förekommer i landet, eller om den förekommer, att den är kontrollerad. År 2024 firade Världsorganisationen för djurhälsa (World organisation for animal health, WOAH), tidigare OIE (Office international des epizooties) 100 år. Organisationen bildades efter stora utbrott av boskapspest som orsakats av handel med djur. Det fanns ett behov att undvika liknande händelser genom att ta fram internationella djurhälsostandarder att använda vid handel. Genom att medlemsländer rapporterar sjukdomsförekomst till WOAH finns en transparens mellan länder avseende sjukdomsförekomst, och de standarder som tas fram ger stöd i samband med handel för att undvika spridning. Samtidigt finns handelsaspekten där djurhälsofrågor inte får användas som handelshinder, de krav som ställs ska vara proportionerliga. Avtalet om sanitära och fytosanitära åtgärder (SPS-avtalet) reglerar användningen av åtgärder nödvändiga för att skydda människors, djurs eller växters liv eller hälsa, så att de inte godtyckligt eller otillbörligt diskriminerar mellan medlemmarna i Världshandelsorganisationen (WTO). Inom djurhälsa utgår SPS från de standarder som tas fram av WOAH. Inom EU är också handelsfrågan och den fria rörligheten mellan medlemsstater såväl som handel med tredje länder viktig. Detta innebär kopplingar mellan EU:s regelverk och WOAH:s standarder, men det finns också skillnader dem emellan.

EU:s djurhälsolag

Inom EU har det funnits lagstiftning som reglerat djurhälsa sedan 1964. Fram till 2021 reglerades sjukdomar genom separata mer eller mindre sjukdomsspecifika direktiv som medlemsstaterna behövde implementera i nationell lagstiftning. I syfte att likrikta och förenkla regelverket ersattes 39 olika direktiv och förordningar, med en samlad reglering, genom den så kallade djurhälsolagen (Animal health law, AHL) och därtill hörande genomförandeakter. Djurhälsolagen antogs 2016 och började efter en övergångsperiod att tillämpas 2021. AHL är en förordning vilket gör den direkt gällande i medlemsstaterna och införandet av AHL påverkar därmed nationell reglering. Artikel 5, 7 och 9 rör förteckning och kategorisering av sjukdomar som omfattas av AHL och där olika krav kopplas till de olika kategorierna (se definitioner). Inför förteckning och kategorisering av sjukdomar genomförde den Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet, Efsa, ett omfattande arbete med att genomlysna olika sjukdomar utifrån de kriterier som ställts upp i AHL. I samband med detta gjordes ett nationellt arbete i Sverige och Sverige har gett stöd för nuvarande förteckning och kategorisering enligt AHL. En för detta uppdrag mycket viktig aspekt är att AHL ger utrymme för att smittämnen och deras geografiska utbredning är föränderlig. Det ställs i AHL krav på att både aktörer och medlemsstater ska agera för att upptäcka och hantera så kallade nya sjukdomar (emerging diseases) som

omfattar kända sjukdomar som förändrats eller fått ny utbredning såväl som tidigare okända sjukdomar som potentiellt uppfyller kriterierna för listning enligt AHL. Sjukdomsförekomst varierar mellan medlemsländer, vissa sjukdomar som är vanligt förekommande inom delar av EU och därmed inte mött kriterierna för tvingande åtgärder på EU-nivå, kan ha bekämpats framgångsrikt i andra delar av EU. Därför finns det möjligheter att inom ramen för AHL söka om fri status och ha kompletterande nationella regleringar.

TIDIGARE NATIONELLA UTREDNINGAR AV RELEVANS FÖR DETTA UPPDRAG

Införandet av AHL innebar ett behov av att anpassa nationell lagstiftning. I utredning *SOU 2020:62 En samlad djurhälsoreglering* föreslås att det införs en ny nationell djurhälsolag och en djurhälsoförordning. Dessa skulle ersätta epizootilagen, zoonoslagen och bisjukdomslagen, vidare föreslås att bestämmelser om djurhälsa i provtagningslagen, flyttas över till den nya djurhälsolagen och dess förordning, i den mån bestämmelserna i fråga ska behållas. Vidare föreslås att den nationella sjukdomslistan ska ligga i djurhälsoförordningen, vilket blir en förändring jämfört med idag då epizootilagens sjukdomar fastställs i en föreskrift² som beslutas av Jordbruksverket och bisjukdomslagen fastställs i Bisjukdomsförordningen³.

---

² Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2023:15) om förebyggande och bekämpning av vissa djursjukdomar, senast ändrad genom SJVFS 2024:19

³ Bisjukdomsförordningen (1974:212)

Analys

BRUTTOLISTA OCH FÖRUTSÄTTNINGAR

Efter att en bruttolista över sjukdomar tänkbara att lista tagits fram och inventering av tidigare genomlysningar gjorts återstod en nettolista av sjukdomar att genomlysas. Genomlysningarna baserades på kriterierna i AHL, kriterier som väl överensstämmer med uppdraget.

ANALYSARBETET

Bruttolista och kriterier för denna

Inför framtagandet av bruttolistan över sjukdomar som kunde vara aktuella att upptas på en nationell sjukdomslista och i eventuellt behov av genomlysning fördes diskussioner om vilka sjukdomar som skulle upptas på listan och varför. Fördelar respektive nackdelar med en omfattande bruttolista respektive en mer begränsad sådan diskuterades, detta ställt i relation till uppdragsformulering och övriga framtida förutsättningar för förebyggande och bekämpande av sjukdomar på den nationella listan. Det finns många sjukdomar som kan orsaka allvarlig påverkan på djurhälsa, människor och ekonomi men alla finns inte i Europas eller Sveriges närhet och alla bedöms inte i nuläget utgöra ett reellt hot för Europa eller Sverige. För att citera SOU 2020:62 *”Det är dock inte realistiskt att gå igenom alla de sjukdomar som inte finns i landet och som eventuellt någon gång kan komma hit. När det sker ett utbrott av en sådan sjukdom, och reglerna i EU:s djurhälsoförordning inte är tillämpliga, bör det göras en framställan till regeringen om att sjukdomen ska tas upp på listan.”* I likhet med detta finns också i AHL ett flexibelt regelverk för att upptäcka och hantera nya sjukdomar eller sjukdomar med nya utbredningsområden, både vad gäller skyldighet för aktörer att anmäla och myndigheters skyldighet att agera. Att sammanställa en mycket lång bruttolista genom att exempelvis inkludera alla sjukdomar som är listade av WOAH eller de runt två hundra sjukdomar som ingår i den årliga hotbildsanalysen som genomförs vid SVA inför arbetet med den nationella övervakningsplanen ansågs vare sig vara nödvändigt eller ändamålsenligt. Genom den kontinuerliga omvärldsbevakningen finns en bild av vilka sjukdomar som är relevanta.

Diskussionerna landade i att i bruttolistan inkludera:

- de sjukdomar som idag är listade enligt AHL
- de sjukdomar som omfattas av TSE-förordningen
- de sjukdomar som omfattas av epizootilagen
- de sjukdomar som ingår i bisjukdomslagen samt

- sjukdomar där det finns pågående arbete och nationell status som SE önskar att värna vad gäller sjukdomar som inte omfattas av regelverk som nämns ovan,
- sjukdomar som omfattas av EU-godkända nationella åtgärder enligt AHL artikel 226 för icke-förtecknade sjukdomar hos vattenlevande djur
- bisjukdomar som idag omfattas av anmälningsplikt.

Som nämnts under avsnittet om försättningar och avgränsningar omfattas salmonella av en egen del i uppdraget från regeringen och av den anledningen inkluderades inte sjukdomar som omfattas av zoonoslagen i bruttolistan, då den i dagsläget endast omfattar salmonella.

Vidare togs kriterier fram för vilka sjukdomar på bruttolistan som kunde vara aktuella för en uppdaterad eller ny genomlysning.

Kriterier för utvärdering av behov av genomlysning:

- AHL kategori A-sjukdomar (oavsett om de omfattas av epizootilagen eller bisjukdomslagen eller inte), inget behov av genomlysning.
- AHL kategori B-sjukdomar (oavsett om de omfattas av epizootilagen eller bisjukdomslagen eller inte), inget behov av genomlysning.
- Sjukdomar som omfattas av epizootilagen, men inte är AHL kategori A eller B, aktuella för genomlysning om sådan inte nyligen genomförts.
- Sjukdomar som regleras av bisjukdomslagen, men inte är AHL kategori A eller B, aktuella för genomlysning sådan inte nyligen genomförts.
- AHL kategori C-sjukdomar, där Sverige har eller inte har nationella åtgärder, aktuella för genomlysning beroende på nuvarande nationell reglering och om genomlysning inte nyligen genomförts.
- AHL kategori D- eller E-sjukdomar som inte omfattas av någon nationell reglering eller hanteras med nationella tvingande åtgärder, inget behov av genomlysning.
- Sjukdomar som hanteras med nationella tvingande åtgärder i dagsläget, exempelvis med stöd av provtagningslagen, samt sjukdomar för vilka det finns nationella beredskapsplaner med tanke att begränsa eller bekämpa smitta även om sjukdomarna inte omfattas av bisjukdomslagen eller epizootilagen, aktuella för genomlysning om sådan inte nyligen genomförts.
- Sjukdomar som regleras av TSE-förordningen, aktuell för genomlysning om sådan inte nyligen genomförts.

Inventering av tidigare nationella och internationella genomlysningar

Efter att bruttolistan tagits fram gjordes en inventering av tidigare internationella och nationella genomlysningar, exempelvis nationellt arbete som gjorts i samband med antagandet av AHL samt de genomlysningar som Efsa gjort på uppdrag av EU-kommissionen inför förteckning och kategorisering av sjukdomar i AHL.

Metod, förutsättningar och antaganden till grund för genomlysning

I samband med framtagandet av AHL och därtill hörande akter gällande förteckning och kategorisering av sjukdomar genomfördes ett arbete av Efsa som underlag inför kategoriseringen. Arbetet utgick från de kriterier som ställts upp för förteckning respektive kategorisering i AHL artikel 5, 7 och 9 samt bilaga IV i samma förordning. I ett första steg utarbetade Efsa en metod, inklusive ett protokoll där de olika kriterierna i AHL brutits ned till flera frågor för att på ett systematiskt sätt sammanställa expertbedömningar i relation till kriterierna. De kriterier och frågor som kriterierna har brutits ned till utgår från egenskaper hos smittämnet och dess förmåga att på olika sätt ge negativ påverkan på olika delar i samhället, inklusive produktion och ekonomi. Men kriterierna och frågorna handlar också om tillgängliga åtgärder för att förebygga och bekämpa sjukdomen. Metoden och protokollen finns i sin helhet beskrivna i en rapport från Efsa⁴. I nästa steg genomförde Efsa en kunskapssammanställning för varje sjukdom. Med kunskapssammanställningen och protokoll som stöd genomfördes därefter genomlysning av experter. Först gjordes bedömningar av i vilken utsträckning de olika kriterierna var uppfyllda av experter på individuell nivå och därefter gjordes en sammanvägning av de individuella genomlysningarna, dessa resulterade sedan i rapporter från Efsa. Experternas bedömningar är kvalitativa och baserar sig på vetenskapliga studier, i det ingår också kunskap och sammanställningar från tidigare utbrott.

För att ge inblick i kriterierna återges här de bedömningsparametrar som tas upp artikel 7 i AHL, för fullständig överblick hänvisas till Efsas metodbeskrivning.

- i) De djurarter som berörs av sjukdomen.*
- ii) Djurpopulationers sjuklighet och dödlighet i sjukdomen.*
- iii) Sjukdomens zoonotiska egenskaper.*
- iv) Resistens mot behandlingar, inbegripet antimikrobiell resistens.*
- v) Sjukdomens överlevnadspotential i en djurpopulation eller miljö.*
- vi) Hur och med vilken hastighet sjukdomen överförs mellan djur och i förekommande fall mellan djur och människor.*
- vii) Sjukdomens förekomst eller frånvaro i unionen och dess utbredning och, om sjukdomen inte förekommer i unionen, risken för att den introduceras i unionen.*
- viii) Tillgången till diagnosmetoder och verktyg för sjukdomsbekämpning.*

---

⁴ EFSA AHAW panel. Ad hoc method for the assessment on listing and categorisation of animal diseases within the framework of the Animal Health Law, EFSA Journal, 2017. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2017.4783>

b) Sjukdomens inverkan på följande områden:

i) Jordbruksproduktion, vattenbruksproduktion och andra delar av ekonomin, vad gäller

- sjukdomens förekomstnivå i unionen,*
- produktionsminskning till följd av sjukdomen,*
- andra förluster.*

ii) Människors hälsa, vad gäller

- överförbarhet mellan djur och människor,*
- överförbarhet mellan människor,*
- hur allvarlig sjukdomen är hos människor,*
- tillgången till effektiv förebyggande åtgärder eller medicinsk behandling för människor.*

iii) Djurskydd.

iv) Den biologiska mångfalden och miljön.

c) Sjukdomens potential att framkalla en krissituation och dess eventuella användning i bioterrorism.

d) Genomförbarheten av, tillgången till och effektiviteten hos följande åtgärder för förebyggande och bekämpning av sjukdom:

i) Diagnosmetoder och diagnoskapacitet.

ii) Vaccinering.

iii) Medicinska behandlingar.

iv) Biosäkerhetsåtgärder.

v) Restriktioner för förflyttning av djur och produkter.

vi) Avlivning av djur.

vii) Bortskaffande av slaktkroppar och andra relevanta animaliska biprodukter.

e) Konsekvenser av åtgärder för förebyggande och bekämpning av sjukdom vad gäller

- i) de direkta och indirekta kostnaderna för drabbade sektorer och för ekonomin som helhet,*
- ii) samhällets acceptans av åtgärderna,*
- iii) välfärden hos drabbade subpopulationer av hållna och vilda djur,*
- iv) miljön och den biologiska mångfalden.*

De kriterier som tagits upp i AHL som grund för förteckning och kategorisering överensstämmer i hög utsträckning med de kriterier som lyfts i detta regeringsuppdrag. AHL tar upp fler kriterier, men de kan falla väl in under ”andra samhällsintressen”. Det arbete som redan genomförts av Efsa är därmed relevant för uppdraget, men då satt i en nationell kontext som beaktar nationell sjukdomsförekomst och förutsättningar.

I enstaka fall har de kriterier som fastställts inom AHL och som Efsa utgått ifrån i sin metod inneburit att sjukdomar ”ramlat mellan” två kategorier och i något fall har frågan som ställts till Efsa varit mer begränsad än vad den borde ha varit vad gäller antal djurarter som Efsa fått i uppdrag att beakta. I arbetet med detta uppdrag har hänsyn därför också tagits till slutgiltig kategorisering enligt AHL, då den kategorisering som har beslutats i AHL inte alltid följt resultaten av Efsas genomlysningar.

För de sjukdomar som nyligen genomgått en nationell genomlysning eller ställningstagande, exempelvis inför ansökan om fri status enligt AHL kategori C, gjordes en avstämning med experter för att fånga om förändringar skett som innebar behov av ny genomlysning. Som exempel på sjukdom där det skett förändringar kan nämnas *Bonamia ostreae* på ostron, där Sverige sökt och erhållit fri status 2025 men där sjukdomen efter detta påvisats i landet. För sjukdomar i denna kategori där inga väsentliga förändringar skett gjordes ingen ny genomlysning.

För de sjukdomar där det inte fanns någon nylig nationell genomlysning, men där det fanns en genomlysning av Efsa blev instruktionen till experterna att använda Efsas rapport som utgångspunkt. De ombads även att beakta kategorisering i AHL (se ovan). Experterna uppmanade också att beakta Sveriges tidigare ställningstaganden i samband med att listningen beslutades inom EU. Sverige röstade för det slutgiltiga förslaget för den listning och kategorisering som nu är gällande i AHL. Vid genomgången av rapporten från Efsa uppmanades experterna att ha fokus på specifika svenska förhållanden som skiljer sig från andra delar av EU och därmed motiverar en annan kategori än den som Efsa föreslagit eller som slutligen beslutats i AHL.

För de sjukdomar där det saknades nylig nationell genomlysning eller Efsa-genomlysning användes en förenklad variant av Efsas metod⁵. Den metod som Efsa använt är mycket grundlig och tidskrävande, med inledande litteratursammanställningar och därefter individuella skattningar av sannolikhet för olika parametrar och en sammanvägning av resultaten. SVA utgick från Efsas protokoll och kriterierna i AHL, men med ett förenklat arbetssätt. Ingen litteratursammanställning gjordes på förhand utan befintlig expertkunskap nyttjades och vid behov genomfördes kompletterande litteratursökningar. I det fall det redan på förhand fanns tydliga kriterier som talade för eller mot att sjukdomen skulle föreslås tas med på den nationella sjukdomslistan lades inte heller tid på att detaljerat gå igenom alla frågor utan vikt lades på de faktorer som var avgörande skäl till att en sjukdom skulle listas eller inte.

Flera antaganden hade gjorts inför genomlysningarna och experterna var inför genomlysningarna informerade om dessa. Det gäller förutsättningarna vad gäller hantering av nya sjukdomar, det vill säga att det i AHL finns krav på att undersöka och hantera nya sjukdomar. Att det ska finnas regelverk på plats för att hantera det oväntade, inklusive möjlighet att genomföra tvingande provtagningar även för sjukdomar där staten inte har för avsikt att genomföra tvingande åtgärder var därmed något som utgjorde ett grundantagande för genomlysningarna. Det förutsätts också att det ska vara möjligt att besluta om tvingande åtgärder för att begränsa smittspridning under den tid som mer information om smittläget samlas in som grund för om sjukdomen ska hanteras genom AHL eller föreslås tas upp på nationell sjukdomslista genom en framställan till regeringen.

---

⁵ EFSA AHAW panel. Ad hoc method for the assessment on listing and categorisation of animal diseases within the framework of the Animal Health Law, EFSA Journal, 2017. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2017.4783>

Vidare togs fasta på att det i uppdraget står att det gäller sjukdomar ”som ska kunna hanteras genom beslut om tvingande åtgärder för bekämpning”, samt den utgångspunkt som framförs i SOU 2020:62 ”Vår utgångspunkt är att de sjukdomar och smittämnen som man på förhand vet att man kan vilja vidta bekämpningsåtgärder för bör föras upp på den nationella listan. Att en sjukdom förs upp på listan behöver inte betyda att sjukdomen ska bekämpas med målet att utrota den. En sjukdom kan mycket väl föras upp på listan även om det inte framstår som realistiskt att utrota den, eller man endast vill vidta begränsade åtgärder. Ytterst är det Jordbruksverket som får bedöma vilka åtgärder som bör vidtas.” Det är stor variation mellan olika sjukdomar och därmed också vilka typer av åtgärder som kan vara relevanta. Resultaten och förslagen ska således inte tolkas som att alla sjukdomar är av samma allvarlighetsgrad eller att samma åtgärder är relevanta att vidta.

Vidare klargjordes också för experterna inför genomlysningen att frågan om anmälningsplikt inte omfattas av uppdraget, övervakning, provtagning och anmälningsplikt har inte tolkats in i begreppet ”tvingande åtgärder för bekämpning”. Även om sjukdomar inte föreslås tas upp på den nationella listan kan vara viktiga att övervaka, det kan också finnas internationella åtaganden om rapportering kopplade till sjukdomar som inte är inkluderade på listan. Det framgår också av SOU 2020:62 att nationell anmälningsplikt även fortsättningsvis kommer att vara en fråga för Jordbruksverket att reglera.

RESULTAT

FÖRÄNDRINGAR SOM FÖRESLÅS

Utöver de sjukdomar som är kategori A- och B-sjukdomar med tvingande bekämpning på EU nivå föreslås att sjukdomar i kategori C upptas på listan. Vidare föreslås att de sjukdomar där Sverige har bättre smittläge, exempelvis genom bekämpningsprogram eller erhållen fri status upptas på listan.

I praktiken finns för flera av de sjukdomar som föreslås upptas på den nationella listan men idag inte omfattas av epizootilagen eller bisjukdomslagen redan nationella ställningstaganden om internationell sjukdomsfri status eller beredskapsplaner framtagna för att begränsa eller bekämpa smittan om den kommer in i landet.

Vad gäller sjukdomar som idag omfattas av epizootilagen men inte föreslås tas med på den nationella listan så handlar de om sjukdomar där tvingande åtgärder för bekämpning inte är relevant givet sjukdomens egenskaper, eller sjukdomar som skulle kunna hanteras som ny sjukdom om deras utbredningsområde skulle ändra sig och de skulle närma sig Europa. Hänsyn har i hög grad tagits till tidigare arbeten och ställningstaganden från svensk sida i samband med införandet av AHL.

Resultat av genomlysningar och förslag på listning

Av tabell 1 framgår vilka sjukdomar som föreslås upptas på en nationell sjukdomslista, och för översiktens skull upptas även de sjukdomar som är kategori A eller B i AHL.

I bilaga 1 ges en kort summering, per sjukdom, för skälen att sjukdomen föreslås upptas eller inte på den nationella sjukdomslistan baserat på tidigare genomlysningar och ställningstagande respektive uppdaterade och nya genomlysningar för de sjukdomar som hamnat på nettolistan. Under det arbetet med genomlysningar uppstod flera frågor och synpunkter av relevans för ett effektivt smittskyddsarbete. Dessa nämns i korthet under rubriken diskussion och viktiga antaganden.

I stora drag innebär förslaget att utöver kategori A och B som redan omfattas av krav på tvingande åtgärder på EU-nivå upptas också samtliga sjukdomar som tillhör kategori C. Vidare upptas de sjukdomar där Sverige på något sätt har en särställning i jämförelse med andra EU-länder, exempelvis genom bekämpningsprogram som utrotat en sjukdom eller där Sverige erhållit fri status eller där det finns delar av landet som har fri status och behov av att skydda dessa delar.

För ett fåtal sjukdomar har genomlysningarna landat i att det generellt inte finns skäl att vidta tvingande åtgärder men att det under vissa omständigheter kan vara nödvändigt för staten att kunna besluta om tvingande åtgärder. Detta gäller smittämnen där det finns olika varianter med olika allvarlighetsgrad kombinerat med en utveckling av nya varianter samt att de faktiska omständigheterna och risken för vidare spridning av en viss sjukdom kan variera. Uppdraget har där tagit fasta på det som står i SOU 2020:62 *”Den omständigheten att det formellt finns lagstöd för att vidta alla de åtgärder som omfattas av bemyndiganden för åtgärdssjukdomar betyder alltså inte att det är lämpligt eller proportionerligt att vidta alla dessa åtgärder i alla situationer eller för alla sjukdomar. Att en viss sjukdom tagits upp på den nationella sjukdomslistan betyder inte heller att alla de åtgärder som formellt är möjliga behöver vidtas, utan endast att Jordbruksverket har tillgång till dessa åtgärder, om det är motiverat att vidta dem, och det inte föreligger något EU-rättsligt hinder mot detta.”* och föreslagit listning i dessa fall.

Vad gäller bisjukdomarna speglar nuvarande nationell reglering genom bisjukdomslagen inte nuvarande situation. Lagen har inte uppdaterats sedan 1970-talet och smittläget nationellt och i omvärlden har förändrats. Det finns beredskapsplaner framtagna för sjukdomar som inte omfattas av bisjukdomslagen med stöd av provtagningslagen, på grund av att lagen inte uppdaterats. Förslagna förändringar kan därmed se ut som större förändringar än vad de i praktiken är. Detsamma gäller de vattenlevande djuren där flera sjukdomar idag hanteras med tvingande åtgärder med stöd av provtagningslagen och föreskrifter.

Resultaten ska i sin helhet läsas och förstås utifrån de antaganden som gjorts och som tas upp under avsnittet Metod och förutsättningar och antaganden till grund för genomlysning, det vill säga att det kommer att finnas nationella möjligheter att undersöka, provta och vidta tvingande åtgärder för nya sjukdomar och även möjlighet att provta och undersöka förekomst av sjukdomar där staten inte har för avsikt att vidta tvingande åtgärder

Föreslagna förändringar jämfört med idag

Nedan ges en sammanfattning av vilka förändringar förslagen innebär jämfört med nu gällande lagstiftning samt kortfattad motivering.

Sjukdomar hos landlevande djur

Följande sjukdomar som idag omfattas av epizootilagen **föreslås att ej upptas** på den nationella listan:

- *Filovirus hos primater*: Ebola orsakas av ett filovirus och är en kategori D+E- sjukdom i AHL. Marburgvirus är ett annat filovirus som orsakar en med ebola närbesläktad sjukdom som inte är förtecknad i AHL. Sverige har inte någon unik situation, sjukdomarna kan hanteras inom ramverket för nya sjukdomar.
- *Vesikulär svinsjuka, vesikulär stomatit*: uppnår ej krav för att vara förtecknade i AHL, de var tidigare listade av WOAAH, men har tagits bort från WOAAH:s lista. Sjukdomarna har ingått i epizootilagen på grund av att symptomen liknar mul- och klövsjuka och det var problematiskt när diagnostik för mul- och klövsjuka tog lång tid. Diagnostik för mul- och klövsjuka är nu snabbare och det finns inte skäl för nationell listning.
- *Virala encefaliter och encefalomyeliter på häst; West Nile-feber, Japansk encefalit, Östlig hästencefalomyelit (EEE), Västlig hästencefalomyelit (WEE) och Venezuelansk hästencefalomyelit (VEE)*: alla är kategori E-sjukdomar utom VEE som är kategori D+E-sjukdom. Samtliga är vektorburna sjukdomar och med undantag för VEE, där virusnivåerna i häst kan bli höga och smittspridning kan ske från hästar, är hästar ”dead end host”, vilket innebär att de inte får så höga virushalter i blodet att smitta kan föras vidare från dem via vektorer. Det föreligger därmed inte behov för staten att besluta om tvingande åtgärder. Sverige har inte någon unik situation jämfört med resten av EU. VEE som idag förekommer i Sydamerika och USA bedöms kunna hanteras inom ramen för nya sjukdomar.
- *Epididymit Brucella ovis* - kategori D+E-sjukdom, anses inte ha zoonotisk potential, har inte påvisats i Sverige men övervakningen är begränsad. Sverige kan därmed inte hävda frihet från sjukdomen eller en i övrigt unik situation. Det finns därmed inte skäl för nationell listning.

Följande sjukdomar som idag inte omfattas av epizootilagen **föreslås att upptas** på den nationella listan:

- *Bovin virusdiarré (BVD) och enzootisk bovin leukos (EBL)*, kategori C, Sverige har haft mångåriga bekämpningsprogram och genom dessa uppnått fri status. Framförallt BVDV kan orsaka omfattande negativa konsekvenser för näringen. EBL bedöms inte få lika stora konsekvenser men då Sverige har lagt resurser på att uppnå frihet och har fri status idag finns det skäl att fortsatt värna denna status och bekämpa eventuell introduktion av smittan.
- *Angrepp av Echinococcus multilocularis*, kategori C. Påvisad i några områden i Sverige. Utöver att det redan är en sjukdom i kategori C vilket är skäl för nationell listning, pågår försök i projektform för att utvärdera möjligheter att bekämpa smittan. Om dessa försök är framgångsrika kan det vara relevant att kunna vidta tvingande åtgärder.

Sjukdomar hos vattenlevande djur

Följande sjukdomar som idag inte omfattas av epizootilagen **föreslås att upptas** på den nationella listan. I sammanhanget kan nämnas att flera av sjukdomarna nedan redan idag hanteras med tvingande åtgärder med stöd av provtagningslagen och föreskrifter:

Infektion med Bonamia exitiosa kategori C+D+E, Sverige har sedan 2025 sjukdomsfri status i hela landet vilket näringen efterfrågat då det påverkar export. Hanteras idag med stöd av provtagningslagen. Sjukdomen är kategori C och Sveriges sjukdomsfria status motiverar inkludering på nationella listan.

Infektion med Bonamia ostreae, kategori C+D+E, Sverige beviljades 2025 sjukdomsfri status i hela landet, vilket näringen efterfrågat då det påverkar export. Efter fynd av *Bonamia ostreae* på Västkusten gäller fri status fortsatt för delar av landet. Hanteras idag med stöd av provtagningslagen.

Infektion med Marteilia refringens, kategori C+D+E, Sverige har sedan 2025 sjukdomsfri status i hela landet vilket näringen efterfrågat då det påverkar export. Hanteras idag med stöd av provtagningslagen.

Bakteriell njurinflammation (BKD), ej förtecknad. Sverige har sedan lång tid tillbaka haft en ambition att bekämpa och utrota BKD i inlandszonen och har ett pågående utrotningsprogram enligt artikel 226 i AHL. Hanteras idag med stöd av provtagningslagen.

Infektiös pankreasnekros (IPN) orsakad av genogrupp 2, ej förtecknad. Sverige har ett utrotningsprogram i kustzon och sjukdomsfri status i inlandszon. Alla andra genogrupper som orsakar IPN omfattas av epizootilagen idag och det är inte motiverat att skilja reglering för olika genogrupper.

Infektion med white spot syndrome virus (WSSV), kategori C+D+E, har ej påvisats i Sverige men kan få stora negativa konsekvenser, särskilt om den drabbar vilda populationer. Det finns möjlighet att bekämpa eller begränsa spridning om den drabbar landbaserad odling eller inland.

Sjukdomar hos bin

Följande sjukdomar som idag inte omfattas av bisjukdomslagen **föreslås att upptas** på den nationella listan:

Lilla kupskalbaggen, kategori D+E, ej påvisad i Sverige. Angrepp kan döda ett bisamhälle. Inom EU endast påvisad i Italien som vidtagit nödåtgärder. Beredskapsplan finns framtagen av Jordbruksverket, med stöd av provtagningslagen.

Tropilaelaps spp. kategori D+E. Sjukdomen ej påvisad i Sverige eller EU, men har påvisats i länder som gränsar till EU och sjukdomen ger där stora negativa konsekvenser. Beredskapsplan finns framtagen av Jordbruksverket med stöd av provtagningslagen.

Europeisk yngelröta, ej förtecknad. Har tidigare betraktats som en sjukdom som inte orsakar så stora problem, men denna bild har ändrat och det finns bakteriestammar som orsakar mer skada och stora kostsamma utbrott har setts internationellt. Det finns önskemål från näring och bitillsyn om möjligheter att begränsa spridning.

Oförändrat jämfört med idag

För översiktens skull lyfts nedan de sjukdomar som redan idag omfattas av AHL kategori A och B, respektive nationell reglering och **som fortsatt föreslås omfattas av nationell lista:**

Sjukdomar hos landlevande djur

Följande sjukdomar är kategori A eller B-sjukdomar i AHL och hanteras med tvingande åtgärder med stöd av AHL:

- Mul- och klövsjuka
- Infektion med boskapspestvirus
- Infektion med Rift Valley-febervirus
- Infektion med *Brucella abortus*, *B. melitensis*, *B. suis*
- Infektion med *Mycobacterium tuberculosis* complex (*M. bovis*, *M. caprae*, *M. tuberculosis*)
- Infektion med rabiesvirus
- Infektion med lumpy skin disease-virus
- Infektion med *Mycoplasma mycoides* subsp. *mycoides* SC (elakartad lungsjuka hos nötkreatur)
- Får- och getkoppor
- Infektion med peste des petits ruminants-virus
- Elakartad lungsjuka hos getter
- Afrikansk hästpest
- Infektion med *Burkholderia mallei* (rots)
- Klassisk svinpest
- Afrikansk svinpest
- Högpatoget aviär influensa
- Infektion med newcastlesjukevirus

Följande sjukdomar som idag omfattas av epizootilagen **föreslås att upptas** på den nationella listan:

- Mjältbrand
- Paratuberkulos
- Infektiös bovin rhinotrakeit/infektiös pustulär vulvovaginit
- Infektion med Aujeszzkys sjukdom-virus
- Infektion med porcint reproduktivt och respiratoriskt syndrom-virus (PRRS)
- Infektion med lågpatoget aviärt influensavirus
- Transmissibla spongiforma encefalopatii
- *Brucella abortus*, *B. melitensis* och *B. suis*, de djurslag som inte omfattas av kategori B enligt AHL
- Infektion med mykobakterium tuberculosiskomplexet (*M. bovis*, *M. caprae*, *M. tuberculosis*), de djurslag som inte omfattas av kategori B enligt AHL

För följande sjukdomar som idag omfattas av epizootilagen finns det inte generella skäl att vidta tvingande åtgärder, men under vissa omständigheter kan det vara nödvändigt för staten att kunna besluta om tvingande åtgärder och de **föreslås därför att upptas** på den nationella listan:

- *Infektion med Mycobacterium tuberculosiskomplexet* hos sällskapsdjur (hund, katt). Infektionen är en kategori E-sjukdom på dessa djurslag, vid påvisade fall där det finns risk för vidare spridning, exempelvis till livsmedelsproducerande djur eller mer omfattande exponering av människor och där djurägare själva inte vill vidta åtgärder kan det vara relevant för staten att kunna fatta beslut om tvingande åtgärder.

- *Infektion med lågpatogent aviärt influensavirus (LPAI)*, kategori D+E-sjukdom. Det finns många olika varianter av LPAI. Vid fall orsakade av LPAI som orsakar hög sjuklighet eller dödlighet men utan att kategoriseras som HPAI eller vid fall av LPAI med zoonotisk potential kan det vara relevant för staten att kunna fatta beslut om tvingande åtgärder.

- *Transmissibla spongiforma encefalopatier (TSE)*, ej förtecknad eller kategoriserad i AHL utan regleras av förordning 999/2001. Vissa varianter av TSE är direkt smittsamma men inte alla, vissa omfattas av tvingande åtgärder på EU nivå och andra gör det inte. Nya varianter upptäcks och nomenklaturen, exempelvis vad gäller CWD är inte internationellt vedertagen. Det bedöms enklare att lista samtliga TSE, men tvingande åtgärder endast i de fall det är motiverat.

Sjukdomar hos vattenlevande djur

Följande sjukdomar är kategori A eller B i AHL och hanteras med tvingande åtgärder med stöd av AHL:

- Epizootisk hematopoietisk nekros
- Infektion med Mikrocytos mackini
- Infektion med Perkinsus marinus
- Infektion med Taura-syndromvirus
- Infektion med yellowheadvirus

Följande sjukdomar som idag omfattas av epizootilagen **föreslås att upptas** på den nationella listan:

- Viral hemorragisk septikemi (VHS)
- Infektiös hematopoietisk nekros (IHN)
- Infektion med HPR-deleted infektiös laxanemi virus (ILA HPRΔ)
- Infektiös pankreasnekros (IPN) utom genogrupp 2 (tidigare serotyp ab)
- Vårviremi hos karp/Spring viraemia of carp (SVC)

Sjukdomar hos bin

Följande sjukdomar som idag omfattas av bisjukdomslagen **föreslås att upptas** på den nationella listan:

- Angrepp av Varroa spp. (varroasjuka)
- Amerikansk yngelröta
- Acarapisosis (kvalstersjuka, trakékvalster)

TABELL 1, SAMMANFATTANDE SJUKDOMSLISTA

I Tabell 1 på nästa sida anges om sjukdomen regleras genom AHL och så som kategori A-sjukdom eller kategori B-sjukdom eller om sjukdomen föreslås upptas på en nationell sjukdomslista. I två fall föreslås nationell listning som komplettering för de djurslag som inte omfattas av kategoris B enligt AHL.

Ordningen följer ordningen i Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/1882 vad gäller sjukdomarna i kategori A och B.

Tabell 1

Sjukdom	A	B	Nationell
Sjukdomar hos landlevande djur			
Mul- och klövsjuka	A		
Infektion med boskapspestvirus	A		
Infektion med Rift Valley-febervirus	A		
Infektion med Brucella abortus, B. melitensis, B. suis		B	nationell
Infektion med Mycobacterium tuberculosis complex (M. bovis, M. caprae, M. tuberculosis)		B	nationell
Infektion med rabiesvirus		B	
Angrepp av Echinococcus multilocularis			nationell
Mjältbrand			nationell
Paratuberkulos			nationell
Infektion med lumpy skin disease-virus	A		
Infektion med Mycoplasma mycoides subsp. mycoides SC (elakartad lungsjuka hos nötkreatur)	A		
Infektiös bovin rhinotrakeit/infektiös pustulär vulvovaginit			nationell
Bovin virusdiarré			nationell
Enzootisk bovin leukos			nationell
Får- och getkoppor	A		
Infektion med peste des petits ruminants-virus	A		
Elakartad lungsjuka hos getter	A		
Afrikansk hästpest	A		
Infektion med Burkholderia mallei (rots)	A		
Klassisk svinpest	A		
Afrikansk svinpest	A		
Infektion med Aujeszky's sjukdom-virus			nationell
Infektion med porcint reproduktivt och respiratoriskt syndrom-virus			nationell
Högpatoget aviär influensa	A		
Infektion med newcastlesjukesvirus	A		
Infektion med lågpatoget aviärt influensavirus			nationell
Transmissibla spongiforma encefalopatier (TSE)			nationell
Sjukdomar hos bin			
Angrepp av Varroa spp. (varroasjuka)			nationell
Angrepp av lilla kupskalbaggen (Aethina tumida)			nationell
Amerikansk yngelröta			nationell
Europeisk yngelröta			nationell
Acarapiosis (kvalstersjuka, trakévalster)			nationell
Angrepp av Tropilaelaps spp., Tropilaelapskvalster			nationell
Sjukdomar hos vattenlevande djur			
Epizootisk hematopoietisk nekros	A		
Viral hemorragisk septikemi			nationell
Infektiös hematopoietisk nekros			nationell
Infektion med ILA HPRΔ-virus			nationell
Infektion med Mikrocytos mackini	A		
Infektion med Perkinsus marinus	A		
Infektion med Bonamia exitiosa			nationell
Infektion med Bonamia ostreae			nationell
Infektion med Marteilia refringens			nationell
Infektion med Taura-syndromvirus	A		
Infektion med yellowheadvirus	A		
Infektion med White Spot Syndrome Virus (WSSV)			nationell
Bakteriell njurinflammation (BKD)			nationell
Infektiös pankreasnekros (IPN)			nationell
Vårviremi hos karp/Spring viraemia of carp (SVC)			nationell

DISKUSSION I RELATION TILL DE ANTAGANDEN SOM GJORTS

De antaganden som gjorts inför genomlysningen tas upp under avsnittet Metod, förutsättningar och antaganden till grund för genomlysning. Då frågor kopplade till dessa antaganden kommit upp under arbetets gång och frågan om tolkning av mandat i relation till hantering av nya sjukdomar ställts till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet under arbetets gång väljer vi att återigen lyfta dem i detta avsnitt.

Resultaten och förslagen ska läsas utifrån de grundantaganden som gjorts att det kommer att finnas nationella möjligheter att undersöka, provta och vidta tvingande åtgärder för nya sjukdomar och även möjlighet att provta och undersöka förekomst av sjukdomar där staten inte har för avsikt att vidta tvingande åtgärder.

Provtagning och anmälningsplikt har inte tolkats in i begreppet ”*tvingande åtgärder för bekämpning*”. Att sjukdomar som idag omfattas av epizootilagen förslås att inte längre omfattas av möjligheter till beslut om tvingande åtgärder för bekämpning innebär inte att de inte kan vara relevanta att följa med övervakning. I flera fall föreligger också internationella skyldighet att anmäla påvisad förekomst. Möjligheter till övervakning och beslut om provtagning måste därför finnas även för sjukdomar som inte är upptagna på den nationella listan, utifrån den tolkning vi har gjort av förslagen i SOU 2020:62 är tanken att dessa möjligheter kommer att finnas. Det behöver också finnas möjlighet att registrera nödvändiga data, exempelvis att kräva registrering av vaccination för att en övervakning som bygger på att upptäcka antikroppar och inte kan skilja på om det finns antikroppar som ett resultat av infektion eller vaccination ska vara funktionell.

Under diskussionerna i samband med genomlysningarna har det framkommit att det utöver möjlighet till övervakning och provtagning också kan finnas behov av att, under en begränsad tid, kunna vidta vissa tvingande åtgärder för att begränsa smittspridning. I förslaget till ny nationell djurhälsolag föreslås att åtgärder för bekämpning (motsvarande de möjligheter som finns för listade sjukdomar) kan vidtas när Jordbruksverket gjort en framställan till regeringen att en sjukdom ska föras upp på den nationella listan. Det framgår dock inte helt klart av förslagen lagstiftning vilka mandat som finns för Jordbruksverket att vidta tvingande åtgärder att begränsa smittspridning innan det finns tillräckligt med information för att veta om det är en sjukdom som bör hanteras enligt AHL, eller göra en framställan till regeringen för att tas upp på en nationell lista. Det kan föreligga behov av att ta reda på mer vad gäller sjukdomens utbredning innan ett ställningstagande om att föra upp sjukdomen på listan. Genom att ta reda på mer kan också ett bättre underlag presenteras för att regeringen ska kunna fatta ett välinformerat beslut. Under tidsperioden från att en sjukdom upptäckts tills det att bättre underlag finns för att ta ställning till om den bör föras upp på listan eller inte vore det önskvärt att åtgärder kan vidtas för att begränsa spridning av smitta. Alternativet är att i ett tidigt skede föreslå sjukdomen för listning, även om det i slutänden innebär att den inte kommer bekämpas. Ett sådant förfarande torde kunna orsaka förväntningar hos näring och djurägare att staten avser att vidta åtgärder. Som vi tolkar nuvarande förslag till ny lagstiftningen kan Jordbruksverket besluta om provtagning, men det är osäkert i vilken utsträckning ytterligare åtgärder för att minska risk för spridning kan vidtas under tiden när man skaffar mer underlag om spridning.

Bilaga 1

INFEKTION MED BRUCELLA ABORTUS, B. MELITENSIS, B. SUIS

AHL-kategori: B+D+E – djurslagsberoende

Omfattas av eepizootilagen: ja

Djurslag: landlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Brucellos hos nöt orsakade problem i början av förra seklet men efter ett framgångsrikt bekämpningsprogram utrotades smittan 1957. Sverige är officiellt fritt från både B. abortus och B. melitensis, och B. suis har heller inte rapporterats i landet sedan 1957. Det finns övervakning som gör att vi har en god bild av läget.

Genomlysning

Efsa har gjort en genomlysning och landat i olika kategorier för olika djurslag utifrån sjukdomsförekomst. Sverige har en bättre situation jämfört med delar av Europa.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Sverige har en bättre situation än flera andra länder i Europa och det är motiverat att bevara den situationen och kunna begränsa och bekämpa en eventuell introduktion.

Föreslagen listning

Brucella abortus, B. melitensis samt B. suis är redan kategori B i AHL men endast för vissa djurslag. Bör upptas på den nationella listan för de djurslag som inte omfattas av kategori B enligt AHL.

INFEKTION MED MYCOBACTERIUM TUBERCULOSIS COMPLEX (M. BOVIS, M. CAPRAE, M. TUBERCULOSIS)

AHL-kategori: B+D+E (djurslagsberoende)

Omfattas av epizootilagen: ja

Djurslag: landlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Tuberkulos introducerades till svenska nötkreatur genom import under första hälften av 1800-talet. År 1958, efter ett framgångsrikt bekämpningsprogram, förklarades Sverige officiellt fritt från tuberkulos. Efter det förekom sporadiska fall hos nötkreatur, det senaste 1978. När Sverige gick med i EU 1995 erhöll Sverige status som OTF (officiellt tuberkulosfritt). År 1987 introducerades M. bovis till hägnade hjortar genom import. Ett kontrollprogram hos hägnade hjortar infördes 1994 och det senaste fallet av tuberkulos hos hjortar i hägn konstaterades 1997. Utöver det har det i modern tid förekommit utbrott på exotiska djur i djurparker.

Genomlysning

Efsa har genomlyst⁶ tuberkulos, men med en begränsad frågeställning som bara gällde bovin tuberkulos, Efsa nämner denna begränsning och vikten av att man ser till fler djurslag för smittämnen som går mellan olika arter. I AHL är tuberculosis komplexet kategoriserat som B, men enbart för Bison ssp., Bos ssp och Bubalus ssp.. I jämförelse med flera andra länder har Sverige en bättre situation och har aktivt bekämpat tuberkulos på hägnad hjort, också i syfte att skydda den vilda populationen. I exempelvis Storbritannien finns en problematisk situation med cirkulation av smitta mellan vilda djur och tamdjur. Det är av vikt att vi fortsatt kan begränsa och bekämpa tuberkulos oavsett vilket djurslag som drabbas. Här finns också en zoonosaspekt att ta hänsyn till, tex i samband med besöksverksamhet. Vad gäller sällskapsdjur som inte är i kontakt med lantbrukets djur eller vilda djur är konsekvenser av en eventuell infektion begränsade, annat än för ägare som är i nära kontakt med djuren och där ägaren också kan utgöra smittkällan. Men det kan finnas situationer då det också är adekvat med tvingande åtgärder för att begränsa bland sällskapsdjur, det kan röra sig om uppfödningar eller sällskapsdjur som riskerar att sprida smitta vidare till lantbrukets djur eller tamdjur.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Tuberkulos är i AHL kategori B för Bison ssp, Bos ssp, och Baubaulus vilket bland annat innebär nötkreatur, bison, jak och visent. Men tuberkulos kan spridas mellan djurslag och är också en zoonos. Sverige har länge bekämpat tuberkulos på hägnad hjort och har haft flera utbrott på exotiska djur i uppvisningssammanhang.

---

⁶ Assessment of listing and categorisation of animal diseases within the framework of the Animal Health Law (Regulation (EU) No 2016/429): bovine tuberculosis, <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.2903/j.efsa.2017.4959>

Det är motiverat att ha möjlighet till tvingande åtgärder för samtliga djurslag för att begränsa och bekämpa smitta.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista för samtliga djurslag utöver de som är kategori B enligt AHL.

ANGREPP AV ECHINOCOCCUS MULTILOCULARIS

AHL-kategori: C+D+E

Omfattas av epizootilagen: nej

Djurslag: landlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Rävens dvärgbandmask, *Echinococcus multilocularis*, kan också angripa hund och men det stora problemet är att *E. multilocularis* orsaka allvarlig sjukdom hos människa. *E. multilocularis* kan spridas över landsgränser med resande hundar. Sverige kunde tidigare kräva avmaskning av hundar som fördes in till Sverige, men sedan fall påvisades på räv år 2011 är detta inte längre möjligt. Parasiten har nu påvisats i Dalarna, Halland, Kronoberg, Södermanland, Uppsala och Västra Götaland⁷. I två områden har parasiten påträffats vid upprepade tillfällen och bedöms vara etablerad lokalt. Men, försök till lokal bekämpning pågår i projektform.

Genomlysning

Efsa har inte gjort någon separat genomlysning för *E. multilocularis*, det hänvisas till ”in house”-underlag baserat på tidigare arbete som underlag för kategoriseringen i AHL. I och med att Sverige efter påvisande av *E. multilocularis* inte längre kunde kräva avmaskning av hundar som togs in till landet har det inte funnits verktyg för att motverka införsel av hundar som bär på parasiten och kan sprida den vidare i miljön. Försök att begränsa och bekämpa smitta lokalt pågår dock i projektform. Om detta faller väl ut kan det vara värt att genomföra på flera platser och då är det angeläget att möjliggöra tvingande avmaskning inom ramen för bekämpning. Om bekämpning är framgångsrik kan Sverige i nästa steg försöka erhålla fri-status vilket skulle möjliggöra avmaskningskrav och därigenom minskat inflöde av hundar som bär på parasiten.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Sjukdomen är kategori C. Försök till bekämpning pågår i projektform och om dessa är framgångsrika är det önskvärt att möjliggöra tvingande avmaskning som del i vidare bekämpning.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista.

---

⁷ Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) 2025. Smittläget i Sverige för djursjukdomar och zoonoser 2024. Uppsala. SVA:s rapportserie 122. ISSN 1654-7098.

INFEKTION MED BLÅTUNGEVIRUS (SEROTYPERNA 1-24)

AHL-kategori: för närvarande C+D+E, beslut⁸ fattat om kategori D+E från 15 juli 2026

Omfattas av epizootilagen: nej (borttagen september 2024)

Djurslag: landlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Blåtunga påvisades i Europa för första gången 1998 sedan dess har utbrott av flera olika serotyper förekommit regelbundet, framför allt i medelhavsländerna men även i andra delar av Europa och smittan har spridit sig norrut. I Sverige påvisades blåtunga första gången 2008, Sverige genomförde i likhet med stora delar av EU en vaccinationskampanj för att bli av med smittan. I september 2024 påvisades BTV3 i Sverige och i samband med det togs blåtunga bort från epizootilagen. Givet sjukdomens epidemiologi, spridningssätt och förekomst och den internationella kontexten där Sverige är beroende av vad närliggande länder gör ansågs det inte längre relevant att försöka bekämpa blåtunga genom tvingande åtgärder.

Genomlysning

Sjukdomen har avlägsnats ur epizootilagen och beslut har tagits att kategorisera om sjukdomen till kategori D+E, vilket enligt uppsatta kriterier inte kvalificerar sjukdomen för en genomlysning. Då blåtunga varit aktuell nämns den dock i denne bilaga.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Sjukdomens epidemiologi med smittspridning via svidknott som kan färdas med vinden över långa sträckor gör att den svår att skydda sig mot annat än genom vaccination. Det gör den också svår att bekämpa annat än genom massvaccination. Försök till bekämpning är i hög grad beroende av vad närliggande länder gör och då man inom EU tagit ställning för att inte ha obligatorisk bekämpning eller möjlighet till sjukdomsfri status, vilket Sverige också gett sitt stöd till, är det inte motiverat att Sverige på egen hand ska vidta tvingande åtgärder mot blåtunga.

Föreslagen listning

Bör ej upptas på nationell lista.

---

⁸ KOMMISSIONENS GENOMFÖRANDEFÖRORDNING (EU) 2026/169 av den 26 januari 2026 om ändring av bilagan till genomförandeförordning (EU) 2018/1882 vad gäller kategorisering av infektion med blåtungevirus (serotyperna 1-24) som en förtecknad sjukdom

MJÄLTBRAND

AHL-kategori: D+E

Omfattas av epizootilagen: ja

Djurslag: landlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Smittämnet överlever i sporform i decennier i jorden. Det har förekommit många utbrott i Sverige under första delen av 1900-talet och det är därmed känt att smittan finns på många platser i Sverige. Sporadiska utbrott har förekommit i Sverige under tvåtusentalet, två av dem i restaurerade naturområden. Vaccin finns och obligatorisk vaccination i drabbade områden har varit en effektiv åtgärd för att förhindra fler fall. Sjukdomen är en zoonos och utbrott på djursidan väcker ofta många frågor från humansidan.

Genomlysning

Efsa har gjort en genomlysning⁹ och sjukdomen uppfyller inte kriterierna för kategori A, B eller C. Sjukdomen är speciell till sin natur genom att det finns smitta i miljön som under vissa omständigheter kan orsaka lokala utbrott. I dessa fall är vaccin ett effektivt verktyg för att minska risk för nya fall i drabbade områden.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Det är känt att vi har smitta i miljön på flera platser i landet och lokala utbrott kan inträffa. För att begränsa utbrotten är det relevant att kunna besluta om tvingande åtgärder.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista.

---

⁹ Assessment of listing and categorisation of animal diseases within the framework of the Animal Health Law (Regulation (EU) No 2016/429): anthrax, <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.2903/j.efsa.2017.4958>

EBOLAFEBER (OCH ANDRA FILOVIRUSSJUKDOM HOS PRIMATER)

AHL-kategori: D+E (ebolafeber)

Omfattas av epizootilagen: Ja (filovirusjukdom hos primater)

Djurslag: landlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Ej påvisat i Sverige. Ebola är ett filovirus, men det finns fler filovirus varav Marburg är ett, det fick namn efter den tyska ort i vilken sjukdomen upptäcktes på importerade försöksapor i laboratoriemiljö 1967.

Genomlysning

Efsa har gjort en genomlysning¹⁰ för Ebola och kommit fram till att Ebola inte uppfyller kriterier för kategori A, B eller C. Ebola förekommer i Afrika. Sverige har ingen unik situation som gör att vi skiljer oss från resten av Europa, Ebola förekommer inte heller bland apor i andra delar av Europa.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Handel med apor är strikt reglerad och handel med vilda är inte tillåten, sjukdomen utgör därmed inte något aktuellt hot. Smittan är kategoriserad som D+E i AHL och Sverige har inte ett smittläge eller förutsättningar som skiljer sig från resten av EU. Ett eventuellt (och osannolikt) fall bedöms kunna hanteras med stöd av de regler som finns för att hantera nya sjukdomar.

Föreslagen listning

Bör ej upptas på nationell lista.

---

¹⁰ Assessment of listing and categorisation of animal diseases within the framework of the Animal Health Law (Regulation (EU) No 2016/429): Ebola virus disease, <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.2903/j.efsa.2017.4890>

JAPANSK ENCEFALIT

AHL-kategori: E

Omfattas av epizootilagen: Ja

Djurslag: landlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Ej påvisad i Sverige.

Genomlysning

Efsa har gjort en genomlysning¹¹, sjukdomen är kategoriserad som kategori E i AHL. Sverige har ingen status som skiljer sig från resten av EU. Sjukdomen förekommer i Sydostasien och Oceanien, den är vektorburen och kan spridas via mygg. I epizootilagen har sjukdomen varit reglerad på häst, men häst är en så kallad ”dead end host”, vilket innebär att smitta inte sprids vidare från häst och det är därmed inte motiverat att vidta tvingande bekämpningsåtgärder mot hästar. Om sjukdomen skulle få ändrat utbredningsområde kan den falla in under nya sjukdomar för tvingande bekämpningsåtgärder riktade mot djurslag som kan uppföröka smittan (gris).

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Sverige har inte en situation som skiljer sig från resten av EU. Med sjukdomens epidemiologi och nuvarande utbredning är det inte motiverat att inkludera den på en nationell lista med förändrad utbredning kan den hanteras som ny sjukdom och då med tvingande åtgärder mot djurslag som kan uppföröka virus.

Föreslagen listning

Bör ej upptas på nationell lista.

---

¹¹ Assessment of listing and categorisation of animal diseases within the framework of the Animal Health Law (Regulation (EU) No 2016/429): Japanese encephalitis (JE), <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.2903/j.efsa.2017.4948>

WEST NILE-FEBER

AHL-kategori: E

Omfattas av epizootilagen: ja

Djurslag: landlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Har ej påvisats i Sverige, men smittan sprider sig norrut i Europa. Påvisad i Tyskland och Danmark.

Genomlysning

Efsa¹² har gjort en genomlysning av (West Nile-feber) och WNF är kategori E enligt AHL. Även om WNF ännu inte påvisats i Sverige har Sverige ingen status som skiljer sig från resten av EU. WNF är vektorburen spridas från fåglar via mygg. I epizootilagen har sjukdomen varit reglerad på häst, men häst är en så kallad ”dead end host”, vilket innebär att smitta inte sprids vidare från häst och det är därmed inte motiverat att vidta tvingande bekämpningsåtgärder mot hästar. Av denna anledning har Jordbruksverket redan tagit fram förslag om att WNF inte längre ska omfattas av epizootilagen.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Kategori E, häst är ”dead end host” och tvingande åtgärder är inte motiverade.

Föreslagen listning

Bör ej upptas på nationell lista.

---

¹² Assessment of listing and categorisation of animal diseases within the framework of the Animal Health Law (Regulation (EU) No 2016/429): West Nile fever, <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.2903/j.efsa.2017.4955>

BOVIN VIRUSDIARRÉ (BVD)

AHL-kategori: C+D+E

Omfattas av epizootilagen: nej

Djurslag: landlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

År 1993 påbörjades ett frivilligt övervaknings- och kontrollprogram för bovin virusdiarré (BVD) i Sverige och detta övergick senare i ett obligatoriskt program. Bekämpningen har varit framgångsrik och Sverige har ansetts fritt från BVD sedan 2014 och sedan 2022 har Sverige officiellt fri status inom EU.

Genomlysning

Efsa har gjort en genomlysning¹³ och BVD är kategori C. Sverige har genom den mångåriga bekämpningen och erhållande av fri-status aktivt tagit ställning till BVD och vikten av att landet är fritt. Någon ny genomlysning bedömdes ej nödvändig.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Sjukdomen är kategori C och det är en sjukdom där Sverige genom ett mångårigt bekämpningsprogram lyckats utrota smittan. En eventuell nyintroduktion behöver kunna omhändertas med tvingande åtgärder för att begränsa och bekämpa smittan.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista.

---

¹³Assessment of listing and categorisation of animal diseases within the framework of the Animal Health Law (Regulation (EU) No 2016/429): bovine viral diarrhoea (BVD), EFSA <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.2903/j.efsa.2017.4952>

ENZOOTISK BOVIN LEUKOS (EBL)

AHL-kategori: C+D+E

Omfattas av epizootilagen: nej

Djurslag: landlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Sverige är sedan januari 2001 officiellt fritt från enzootisk bovin leukos (EBL). Dessförinnan fanns ett frivilligt bekämpningsprogram som inleddes 1990 och följdes av ett obligatoriskt utrotningsprogram som startade hösten 1995.

Genomlysning

Efsa har gjort en genomlysning¹⁴ och EBL är kategori C. Sverige har genom den mångåriga bekämpningen och erhållande av fri-status aktivt tagit ställning till BVD och vikten av att landet är fritt. Någon ny genomlysning bedömdes ej nödvändig.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Sjukdomen är kategori C och det är en sjukdom där Sverige genom ett mångårigt bekämpningsprogram lyckats utrota smittan. En eventuell nyintroduktion behöver kunna omhändertas med tvingande åtgärder för att begränsa och bekämpa smittan.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista.

---

¹⁴ Assessment of listing and categorisation of animal diseases within the framework of the Animal Health Law (Regulation (EU) No 2016/429): enzootic bovine leukosis (EBL), <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.2903/j.efsa.2017.4956>

EPIDIDYMIT (BRUCELLA OVIS)

AHL-kategori: D+E

Omfattas av epizootilagen: ja

Djurslag: landlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Ej påvisad i Sverige men övervakning är begränsad, vi kan därmed inte hävda att sjukdomen inte finns i Sverige.

Genomlysning

Efsa¹⁵ har genomlyst Epididymit (*Brucella ovis*) och sjukdomen är i AHL kategoriserad som D+E. En viktig aspekt med *B. ovis* är att den inte anses ha zoonotisk potential (vilket t.ex. *B. melitensis*, *B. abortus* och *B. suis* har). I Sverige har *B. ovis* inte påvisats men vi har begränsad kunskap om förekomsten i landet. Vi har inget pågående program eller någon fri status. Vid jämförelse med andra reproduktionssjukdomar på små idisslare finns det andra sjukdomar av motsvarande allvarlighetsgrad som inte hanteras med nationellt tvingande i åtgärder. *B. Ovis* bedöms inte i som särskilt allvarlig.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Sjukdomen bedöms inte ha zootisk potential, vi har begränsad kännedom om förekomsten i landet och inget pågående program som motiverar nationell listning.

Föreslagen listning

Bör ej upptas på nationell lista.

---

¹⁵Assessment of listing and categorisation of animal diseases within the framework of the Animal Health Law (Regulation (EU) No 2016/429): ovine epididymitis (*Brucella ovis*) <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.2903/j.efsa.2017.4994>

VENEZUELANSK HÄSTENCEFALOMYELIT

AHL-kategori: D+E

Omfattas av epizootilagen: ja

Djurslag: lanlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Ej påvisad i Sverige och förekommer inte i Europa.

Genomlysning

Efsa¹⁶ har gjort en genomlysning av venezuelansk hästencefalomyelit (VEE) och VEE är kategori E enligt AHL. Sjukdomen förekommer i Central- och Sydamerika och utbrott har inträffat i USA. VEE är vektorburen och sprids med myggor men till skillnad mot övriga encefaliter och encefalomyeliter hos häst (West Nile-feber, Japansk encefalit och Östlig och västlig encefalomyelit) kan VEE uppförökas i hästar och smittan kan via myggor spridas vidare från en smittad häst. Sverige har inte en situation som skiljer sig från resten av EU som motiverar en annan nationell reglering. Om VEE skulle få förändrad utbredning bedöms den kunna hanteras inom ramen för nya sjukdomar.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Sverige har ingen status som skiljer sig från resten av EU. Omhändertas som ny sjukdom om utbredning skulle ändras eller fall påvisas i SE.

Föreslagen listning

Bör ej upptas på nationell lista.

---

¹⁶ Assessment of listing and categorisation of animal diseases within the framework of the Animal Health Law (Regulation (EU) No 2016/429): Venezuelan equine encephalitis, <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/4950>

HÄSTENCEFALOMYELIT (ÖSTLIG OCH VÄSTLIG)

AHL-kategori: E

Omfattas av epizootilagen: Ja

Djurslag: landlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Ej påvisad i Sverige.

Genomlysning

Efsa¹⁷ har gjort en genomlysning av hästencefalomyelit (östlig och västlig, EEE och WEE) och sjukdomarna är kategori E enligt AHL. EEE och WEE är vektorburna och spridas från fåglar via insekter. I epizootilagen har sjukdomarna varit reglerad på häst, men häst är en så kallad ”dead end host”, vilket innebär att smitta inte sprids vidare från häst och det är därmed inte motiverat att vidta tvingande bekämpningsåtgärder mot hästar.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Häst är dead end host.

Föreslagen listning

Bör ej upptas på nationell lista.

---

¹⁷ Assessment of listing and categorisation of animal diseases within the framework of the Animal Health Law (Regulation (EU) No 2016/429): equine encephalomyelitis (Eastern and Western), <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.2903/j.efsa.2017.4946>

INFEKTION MED LÅGPATOGENT AVIÄRT INFLUENSAVIRUS (LPAI)

AHL-kategori: E

Omfattas av epizootilagen: ja

Djurslag: landlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Lågpatogena fågelinfluensavirus (LPAI) cirkulerar bland vilda fåglar globalt och i Sverige. Då LPAI oftast inte orsakar allvarliga symptom som ger skäl till provtagning är det inte känt i vilken utsträckning LPAI förekommer bland fjäderfä eller fåglar i fångenskap i Sverige.

Genomlysning

En genomlysning av LPAI har gjorts av Efsa¹⁸ och LPAI är kategori E enligt AHL. Sverige har inte en unik situation som skiljer Sverige från resten av EU. Dock är situationen vad gäller fågelinfluensa mycket föränderlig. Det är idag en omfattande global cirkulation av fågelinfluensavirus och de olika virusstammarna utvecklar sig ständigt och kan därmed få ändrade egenskaper. I den svenska genomlysningen blir slutsatsen att i de flesta fall finns inte skäl att hantera LPAI med tvingande åtgärder. Men med den utveckling som sker är det motiverat att ta höjd för stammar av LPAI som inte uppfyller de diagnostiska kriterierna för att klassas som högpatogeta men som trots detta orsakar sjuklighet bland fjäderfän eller som är viktiga ur en zoonotisk aspekt och därmed lämpliga att hantera med tvingande åtgärder. Då vi redan nu har kännedom om denna föränderlighet är det motiverat att behålla LPAI som nationellt reglerad.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Utifrån det föränderliga läget är det motiverat att ta höjd för att i vissa fall kunna hantera LPAI med tvingande åtgärder.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista.

---

¹⁸ Assessment of listing and categorisation of animal diseases within the framework of the Animal Health Law (Regulation (EU) No 2016/429): low pathogenic avian influenza, <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.2903/j.efsa.2017.4891>

TRANSMISSIBLA SPONGIFORMA ENCEFALOPATIER (TSE)

AHL-kategori: regleras ej av AHL, regleras av TSE-förordningen 999/2001

Omfattas av epizootilagen: ja

Djurslag: landlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Sverige har en dokumenterat god status vad gäller klassisk bovin spongiform encefalopati (BSE, galna-ko-sjukan), inga konfirmerade fall av klassisk BSE trots omfattande övervakning. Sverige har också en dokumenterat god status vad gäller klassisk scrapie, endast en smittad besättning påvisad, 1986. Sverige har internationell erkänd status ”försumbar risk”. Atypisk BSE har påvisats en gång och atypisk scrapie vid ett flertal tillfällen, på hjortdjur har sporadisk avmagringssjuka, sporadic chronic wasting disease (sCWD) påvisats men dessa tre varianter antas vara ”spontan” uppkomna (se nedan).

Genomlysning

Efsa har inte gjort någon genomlysning, då TSE-sjukdomarna inte omfattas av AHL utan av en separat förordning¹⁹ som tillkom efter BSE-krisen i Europa runt millennieskiftet. Transmissibla spongiforma encefalopater (TSE) är ett samlingsnamn för en grupp av sjukdomar som orsakas av prioner. Prioner är ansamlingar av kroppsegna prionproteiner som fått en felaktig tredimensionell struktur och som genom en dominoeffekt triggar felveckning av fler kroppsegna prionproteiner. Prionerna skadar cellerna. Felveckning av kroppsegna prionproteiner kan starta genom att ett djur får i sig prioner (från ett annat djur med prionsjukdom) men processen kan också starta ”spontan”, utan känd orsak. Inom gruppen TSE-sjukdomar finns både sjukdomar som är känt smittsamma med utsöndring av prioner i kroppsvätskor och sjukdomar som startar spontan hos den enskilda individen, men som i sin tur potentiellt kan utgöra en smittkälla för andra djur. Gruppen av sjukdomar är komplex och nya varianter upptäcks fortlöpande. Det tar lång tid, ofta år, innan sjukdom utvecklas och därför tar forskning om dessa sjukdomar lång tid. Både reglering och nomenklatur släpar internationellt. Det tog tid innan atypisk BSE och atypisk scrapie fick en skild rapportering och hantering och i dagsläget finns inte bred internationell acceptans för att de fall av CWD som påvisats hos älg skiljer sig epidemiologiskt från den smittsamma varianten av CWD som sedan länge är känd i Nordamerika. Utifrån sjukdomarnas epidemiologi är det i vissa fall motiverat med tvingande åtgärder för bekämpning och i andra fall inte alls motiverat. Med hänsyn taget till den att nya upptäckter görs och att det finns en föränderlig och variabel nomenklatur är det mer ändamålsenligt att ta upp sjukdomarna på listan som en grupp.

---

¹⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 av den 22 maj 2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Bland TSE-sjukdomarna finns smittsamma varianter som kan få stora negativa konsekvenser och där begränsning av smitta eller bekämpning är motiverat. Med hänsyn taget till den föränderliga nomenklatur som råder på området är det motiverat att inkludera TSE-sjukdomar som grupp på den nationella sjukdomslistan.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista.

VESIKULÄR STOMATIT

AHL-kategori: ej förtecknad

Omfattas av epizootilagen: Ja

Djurslag: landlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Har ej påvisats i Sverige.

Genomlysning

Efsa har inte gjort någon separat genomlysning av vaskulär stomatit, kommissionen hänvisar inför listning och kategorisering att de gjort en ”in house assessment” baserat på tidigare arbete från Efsa²⁰ och sjukdomen är inte förtecknad i AHL. Sjukdomen var tidigare listad av WOAAH men är inte längre listad.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Anledning till att vesikulär stomatit tidigare ansetts vara viktig är för att den orsakar blåsor som liknar mul- och klövsjuka. Sjukdomen har dock inte alls samma smittsamhet eller negativa konsekvenser som mul- och klövsjuka har. Att sjukdomarna ger likande symptom var främst ett problem när det tog lång tid att ställa diagnos för mul- och klövsjuka. Diagnostiken har nu utvecklats och går idag mycket snabbt att få ett analysvar. Skälen för listning finns därmed inte längre kvar. Sjukdomen är inte förtecknad i AHL, inte listad i WOAAH och Sverige har inte någon särskild status eller skäl som motiverar inkludering på nationell lista.

Föreslagen listning

Bör ej upptas på nationell lista.

---

²⁰ Scientific Opinion on Swine Vesicular Disease and Vesicular Stomatitis, EFSA Panel Animal Health and Welfare (AHAW), <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2012.2631>

VESIKULÄR SVINSJUKA (SWINE VESICULAR DISEASE)

AHL-kategori: ej förtecknad

Omfattas av epizootilagen: Ja

Djurslag: landlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Sjukdomen har inte påvisats i Sverige.

Genomlysning

Efsa har inte gjort någon separat genomlysning av vesikulär svinsjuka, kommissionen hänvisar inför listning och kategorisering att de gjort en ”in house assessment” baserat på tidigare arbete från Efsa²¹ och sjukdomen är inte förtecknad i AHL. Sjukdomen var tidigare listad av WOAAH men är inte längre listad.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Anledning till att vesikulär svinsjuka tidigare ansetts vara viktig är för att den orsakar blåsor som liknar mul- och klövsjuka. Sjukdomen har dock inte alls samma smittsamhet eller negativa konsekvenser som mul- och klövsjuka har. Att sjukdomarna ger likande symptom var främst ett problem när det tog lång tid att ställa diagnos för mul- och klövsjuka. Diagnostiken har nu utvecklats och går idag mycket snabbt att få ett analysvar. Skälen för listning finns därmed inte längre kvar. Sjukdomen är inte förtecknad i AHL, inte listad i WOAAH och Sverige har inte någon särskild status eller skäl som motiverar inkludering på nationell lista.

Föreslagen listning

Bör ej upptas på nationell lista.

---

²¹ Scientific Opinion on Swine Vesicular Disease and Vesicular Stomatitis, EFSA Panel Animal Health and Welfare (AHAW), <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2012.2631>

ANGREPP AV VARROA SPP. (VARROASJUKA)

AHL-kategori: C+D+E

Omfattas av bisjukdomslagen: ja

Djurslag: bi

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Varroa är endemisk i södra delarna av Sverige. I norra Sverige finns fortfarande områden som är fria från angrepp. Varroa är en förtecknad sjukdom som sedan 1970-talet ingår i bisjukdomslagen. Spridningen har skett successivt norrut genom landet och Jordbruksverket smittförklarar varje år nya områden allt eftersom nya utbrott sker. Det råder förflyttningsrestriktioner från områden som är drabbade till områden som inte är drabbade. Bitillsynsmannen kan ålägga biodlaren att vidta åtgärder vid förekomst av varroa för att få ner smittrycket.

Genomlysning

Inför listningen i AHL (oktober 2017) bedömde Jordbruksverket att Sverige kunde stödja en listning och kategorisering av sjukdomen i kategori c, d, e²².

Efsa har gjort en genomlysning²³ som visade att varroa uppfyllde kraven för listning och kategori C+D+E sjukdom.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Varroakvalster är en allvarlig och dödlig skadegörare som också för med sig en rad olika virussjukdomar som kraftigt kan skada bisamhällen. Sjukdomen har orsakat stor skada och betydande negativa konsekvenser för biodling globalt. Kategori C i AHL och fortsatt relevant att staten kan ställa krav att biodlaren vidtar bekämpningsåtgärder vid angrepp av varroa för att motverka vidare spridning.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista.

---

²² SJV Yttrande från den 3/10 2017, dnr 4.1.17-6351/16.

²³ Assessment of listing and categorisation of animal diseases within the framework of the Animal Health Law (Regulation (EU) No 2016/429): infestation with Varroa spp. (varroosis), <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.2903/j.efsa.2017.4997>

ANGREPP AV LILLA KUPSKALBAGGEN (AETHINA TUMIDA)

AHL-kategori: D+E

Omfattas av bisjukdomslagen: nej

Djurslag: bi

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Ej påvisad i Sverige.

Lilla kupskalbaggen kommer ursprungligen från subsahariska Afrika, men har spridits till andra delar av världen. I Europa har lilla kupskalbaggen än så länge endast påvisats i Italien, som har vidtagit nödgärder för att bekämpa sjukdomen. Den lilla kupskalbaggen kan spridas genom humlor.

Sjukdomen är inte inkluderad i bisjukdomslagen (som inte uppdaterats sedan 1970-talet). Jordbruksverket har sett ett behov av att kunna hantera lilla kupskalbaggen och har i väntan på uppdatering av bisjukdomslagen tagit fram en beredskapsplan (2014) med hantering med stöd av provtagningslagen.

Genomlysning

Baserat på tidigare arbeten i samband med AHL-arbete och framtagande av beredskapsplan. Inför listningen i AHL (oktober 2017) bedömde Jordbruksverket²⁴ att Sverige kunde stödja en listning och kategorisering av sjukdomen i kategori b, d, e, dvs. i en högre kategori än vad som senare blev fallet. Det finns ingen särskild genomlysning av Efsa utifrån kriterierna i AHL, utan det är en ”in house” baserat på tidigare utlåtanden från Efsa²⁵.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Sjukdomen har orsakat stor skada och betydande negativa konsekvenser för biodling globalt. Om angreppet är starkt och okontrollerat dör bisamhället, eller så överger bina kupan. Det finns sedan tidigare en beredskapsplan för lilla kupskalbaggen framtagen av Jordbruksverket (2014) om att den bör kunna hanteras genom statliga tvingande åtgärder.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista.

---

²⁴ SJV Yttrande från den 3/10 2017, dnr 4.1.17-6351/16.

²⁵ Scientific Opinion on the risk of entry of *Aethina tumida* and *Tropilaelaps* spp. in the EU , <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.2903/j.efsa.2013.3128>

AMERIKANSK YNGELRÖTA

AHL-kategori: D+E

Omfattas av bisjukdomslagen: ja

Djurslag: bi

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Amerikansk yngelröta ingår i bisjukdomslagen. Återkommande utbrott i de södra delarna av Sverige, cirka 50 utbrott under 2025. I de nordliga delarna av landet är förekomsten fortfarande begränsad. Två baslinje-bi undersökningar har hittills genomförts (genomförs vart femte år), år 2016 och 2021. I dessa påvisades smittan i 6 respektive 2 % av Sveriges bigårdar.

Genomlysning

Inför listningen i AHL (oktober 2017) bedömde Jordbruksverket att Sverige kunde stödja en listning och kategorisering av sjukdomen i kategori c, d, e, dvs. i en högre kategori än vad som senare blev fallet. Efsa har inte gjort någon separat genomlysning inför kategorisering i AHL utan kommissionen hänvisar till EU:s referenslaboratorium, EURL.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Amerikansk yngelröta är en väldokumenterad och mycket allvarlig sjukdom. Sjukdomen har orsakat stor skada och betydande negativa konsekvenser för biodling globalt. Det finns ett fortsatt behov av att kunna bekämpa sjukdomen i Sverige. Det som i dagsläget regleras i bisjukdomslagen är symtom och inte sporförekomst. Därmed blir det svårt att hantera smittspridning, vilket sker genom sporer av bakterien *Paenibacillus larvae* (bakterien är likt mjältbrand en sporbildande bakterie och sporererna kan överleva länge även under ogynnsamma förhållanden). Spridning av smittan sker genom att ynglet matas av vuxna bin med kontaminerat foder eller via rester av infekterat material som finns i vaxcellerna där ynglen kläcks. Spridning mellan bisamhällen sker ofta genom biodlarens flytt av smittat material. Även smittämnet (sporer av bakterien *Paenibacillus larvae*) bör kunna hanteras inom ramen för tvingande åtgärder för att komma till rätta med smittspridningen.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista och till skillnad mot nuvarande reglering bör också smittämnet listas inte bara påvisad sjukdomsförekomst.

EUROPEISK YNGELRÖTA

AHL-kategori: ej förtecknad

Omfattas av bisjukdomslagen: nej

Djurslag: bi

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Påvisad förekomst av europeisk yngelröta är sporadisk i södra Sverige och upptäcks främst genom analyser i samband med utbrott av amerikansk yngelröta (eftersom sjukdomen är en differentialdiagnos till amerikansk yngelröta). Inga tvingande åtgärder vidtas idag för att bekämpa förekomst. *M. plutonius* har historiskt sett ansetts vara en bakterie med få variationer mellan olika stammar. Nyare studier har visat att det finns fler variationer än vad man tidigare trott, och stammar med högre virulens än man tidigare sett.

Genomlysning

Inför listningen i AHL (oktober 2017) bedömde Jordbruksverket att Sverige kunde stödja en listning och kategorisering av sjukdomen i kategori c, d, e om EURL kom fram till att det var relevant. Kommissionen hade 2017 dock inte för avsikt att utvärdera och eventuellt lista europeisk yngelröta. Ingen tidigare svensk genomlysning finns och en ny har därför genomförts inom ramen för uppdraget.

Europeisk yngelröta är en bakteriell sjukdom som orsakas av bakterien *Melissococcus plutonius*. Bakterien infekterar och orsakar sjukdom endast i biyngel. Vuxna bin blir inte sjuka, men kan vara smittbärare och sprida smittan inom bisamhällen, mellan bisamhällen och mellan bigårdar. Spridning mellan bisamhällen och mellan bigårdar sker ofta genom biodlarens flytt av smittat material. Sjukdomen påverkar bisamhällets produktionsförmåga och vinteröverlevnad i varierande grad, från låg påverkan till hög påverkan med bisamhällskollaps. I vissa fall kan detta leda till att stora delar av en biodling går under vilket innebär en ekonomisk förlust för biodlaren/biodlingsföretaget och en minskad inhemsk produktion av honung. I större utsträckning kan detta även leda till negativ påverkan för pollineringen. I exempelvis Schweiz och Storbritannien övervakas och åtgärdas sjukdom. Norge, Schweiz och Storbritannien har också haft problem med mer virulenta stammar av europeisk yngelröta. Dessa stammar kan spridas till andra länder.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Historiskt sett har sjukdomen ansetts vara mindre allvarlig och att det fanns få variationer mellan olika stammar av *M. plutonius*, det och att sjukdomen tidigare varit ovanlig i Sverige är skäl till att Europeisk yngelröta tidigare inte har hanterats med tvingande åtgärder. Under senare år har studier visat att det finns mer variation än man tidigare trott och att det finns vissa stammar som mer virulenta, de kan orsaka hög dödlighet och även påtaglig produktions- och pollineringspåverkan. För tillfället regleras sjukdomen inte i lag och därför finns inom ramen för nuvarande bitillsyn inte möjlighet att aktivt vidta några åtgärder, det finns samtidigt frustration hos näring och hos bitillsynsmän att inget görs för att begränsa spridning. *M. plutonius* har även hittats bland vilda bin.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista.

ACARAPISOSIS, ANGREPP AV TRAKÉKVALSTER (ACARAPIS WOODI)

AHL-kategori: ej förtecknad

Omfattas av bisjukdomslagen: ja

Djurslag: bi

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Ej påvisad i landet. Flera undersökningar av förekomsten av trakékvalster har gjorts utan att kvalstret har påträffats. En landsomfattande studie utfördes 1993 inför Sveriges inträde i EU 1995, 2010 gjordes ytterligare en sådan undersökning av förekomsten i Sverige, 2012/14 undersöktes förekomsten inom projektet EpiloBee och senaste undersökningen gjordes inom baslinjebi-undersökningen 2021 (ny baslinjebi inplanerad 2026). Kvalstret finns dock i många andra europeiska länder, inklusive våra grannländer. Det finns en beredskapsplan för trakékvalster framtagen av Jordbruksverket (2014).

Genomlysning

Inför listningen i AHL (oktober 2017) bedömde Jordbruksverket att Sverige kunde stödja en listning och kategorisering av sjukdomen i kategori c, d, e, men Kommissionen hade 2017 dock inte för avsikt att utvärdera och eventuellt lista trakékvalster. *Acarapis woodi* (trakékvalster) är ett kvalster som angriper honungsbin, både *Apis mellifera* och *cerana*. Trakékvalster sprids genom direktkontakt mellan bin, både på individ och bisamhällsnivå. Hur väl trakékvalster sprids, ”smittsamheten”, beror på binas ålder. Desto yngre bin, desto mer mottagliga är de för angrepp.

Trakékvalster har ännu inte påträffats i Sverige, men regleras i SJFVS 2018:28. Trakékvalster finns inom EU och det finns dokumenterade fall från våra grannländer; Finland, Danmark samt Norge.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Angrepp av trakékvalster kan leda till att många individer i ett bisamhälle dör vilket kan ge bisamhällskollaps. I vissa fall kan detta leda till att stora delar av en biodling går under vilket innebär en ekonomisk förlust för biodlaren/biodlingsföretaget och en minskad inhemsk produktion av honung. I större utsträckning kan detta leda till en negativ inverkan för pollineringen. Angrepp av trakékvalster är allvarligast vid nyintroduktion till naiva populationer. Det sker sedan en viss anpassning, och ökad motståndskraft hos bipopulationen. Angrepp av trakékvalster i kallare klimat kan också ge allvarligare konsekvenser med högre vinterdödlighet. Trakékvalster sprids med flyttade samhällen, bin och yngelramar.

Sjukdomen är inte påvisad i Sverige, men den kan orsaka stora problem vid nyintroduktion. På sikt kan dock bina utveckla viss motståndskraft mot sjukdomen. I vissa länder har trakékvalster lett till betydande konsekvenser för bins hälsa. Då *Acarapis woodi*, trakékvalster, ännu inte har påträffats i Sverige bör det finnas möjlighet att sätta in begränsande åtgärder vid nyintroduktion till landet och i nya områden för att begränsa skador och spridning.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista.

ANGREPP AV TROPILAEELAPS SPP.

AHL-kategori: D+E

Omfattas av bisjukdomslagen: nej

Djurslag: bi

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Sjukdomen finns inte i landet. Kvalstret finns ännu inte i Europa, men har hittats i länder nära Europa (Ryssland och Georgien). Det finns en stor oro bland biodlare att den ska få fäste i Europa.

Genomlysning

Inför listningen i AHL (oktober 2017) bedömde Jordbruksverket att Sverige kunde stödja en listning och kategorisering av sjukdomen i kategori a, d, e, dvs. i en högre kategori än vad som senare blev fallet. Det finns sedan tidigare (2014) en beredskapsplan för Tropilaelaps framtagen av Jordbruksverket.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Sjukdomen har orsakat stor skada och betydande negativa konsekvenser för biodling globalt. Svensk vinter medför dock att kvalstret inte kan överleva (kvalstret kräver tillgång till bilarver). Men det kan överföra virus och om obehandlat kan samhället hinna bryta ihop. Sjukdomen måste kunna åtgärdas vid introduktion till Sverige.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista.

VIRAL HEMORRAGISK SEPTIKEMI (VHS)

AHL-kategori: C+D+E

Omfattas av epizootilagen: ja

Djurslag: vattenlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Sedan 2008 har Sverige sjukdomsfri status i hela landet för viral hemorragisk septikemi (VHS) (förordning (EU) 2021/620). Utbrott 1969 och 1972, 1994 fick Sverige status som godkänd inlandszon och kustzon med avseende på VHS. Utbrott på västkusten 1998 och 2000 gjorde att fri-status inte längre gällde hela landet, men fri-status för hela landet åter igen från 2008. VHS påvisades på en vild torsk i Östersjön 2015 och på en vild sill i Skagerrak/Kattegatt 2016. Detta påverkade inte Sveriges sjukdomsfria status.

Genomlysning

I flera tidigare ställningstaganden, senast 2020 har Jordbruksverket, i samråd med SVA, SLU och näringen, bedömt att vi bör bevaka att vår sjukdomsfria status för VHS inkluderas i kommande genomförandeakt.

Generaldirektoratet för hälsa och livsmedelssäkerhet, DG SANTE, har under maj 2025 granskat Sveriges system för nuvarande sjukdomsfria status beträffande infektion av VHS, (samt Infektiös hematopoietisk nekros och HPR-deleted infektiös laxanemi virus ILA) och kommit fram till att vi har ett ändamålsenligt kontrollsystem för sjukdomsövervakning, laboratoriearbete och andra insatser som bidrar till en tidig upptäckt av de granskade virussjukdomarna och en ändamålsenlig bekämpning ifall sjukdom skulle uppstå. Sverige fick inga rekommendationer.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Kategori C. Sverige har bekämpat sjukdomen och har sjukdomsfri status.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista.

INFEKTIÖS HEMATOPOIETISK NEKROS (IHN)

AHL-kategori: C D E

Omfattas av epizootilagen: ja

Djurslag: vattenlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

IHN har inte påvisats i Sverige. Sverige har sjukdomsfri status i hela landet sedan 2002, efter att från 1994 ha haft status som godkänd inlandszon och kustzon med avseende på IHN.

Genomlysning

Flera genomlysningar och ställningstaganden har gjorts genom åren och det bedömdes inte att det fanns behov av ny genomlysning, senast 2020 då Jordbruksverket, SVA och SLU i samråd med näringen bedömt att Sverige fortsatt bör bevaka landets sjukdomsfria status. Efsa har också gjort en genomlysning av IHN. DG SANTE, har under maj 2025 granskat vårt system för nuvarande sjukdomsfria status beträffande infektion av VHS, IHN och ILA och kommit fram till att vi har ett ändamålsenligt kontrollsystem för sjukdomsövervakning, laboratoriearbete och andra insatser som bidrar till en tidig upptäckt av de granskade virussjukdomarna och en ändamålsenlig bekämpning ifall sjukdom skulle uppstå. Sverige fick inga rekommendationer.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Kategori C, IHN har inte påvisats i Sverige och Sverige har sjukdomsfri status.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista.

INFEKTION MED HPR-DELETED INFEKTIÖS LAXANEMI VIRUS (ILA HPRΔ-VIRUS)

AHL-kategori: C+D+E

Omfattas av epizootilagen: ja

Djurslag: vattenlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

ILA HPRΔ-virus har inte påvisats i Sverige och Sverige har sjukdomsfri status i hela landet enligt förordning (EU) 2021/620. Sverige fick sjukdomsfri status för infektion med hpr-deleted infektiös laxanemi virus (ILA HPRΔ-virus) oktober 2008 genom Kommissionens beslut av den 31 oktober 2008 om genomförande av rådets direktiv 2006/88/EG avseende övervaknings- och utrotningsprogram och sjukdomsfri status i medlemsstater, zoner och delområden. Sveriges sjukdomsfria status för ILA HPRΔ-virus förlängdes återigen 2021 i samband med EU:s nya djurhälsolagstiftning genom förordning (EU) 2021/620.

Genomlysning

Genomlysning har gjorts för sjukdomen vid flertal tillfällen genom åren.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Kategori C, sjukdomen har inte påvisats i Sverige och Sverige har sjukdomsfri status. Under 2020 har Jordbruksverket, i samråd med SVA, SLU och näringen, bedömt att vi bör bevaka att vår sjukdomsfria status för ILA HPRΔ-virus inkluderas i kommande genomförandeakt.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista.

INFEKTION MED BONAMIA EXITIOSA

AHL-kategori: C+D+E

Omfattas av epizootilagen: nej, men hanteras idag med stöd av Provtagningslagen.

Djurslag: vattenlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Bonamia exitiosa har inte påvisats i Sverige. Provtagning har pågått sedan 2009. Genom åren har det funnits en stark önskan från ostronnäringen om sjukdomsfri status för *B. exitiosa*. Enligt branschen är detta ett villkor som ställs av andra länder vid export/utförsel av europeiska ostron (*Ostrea edulis*) som ska sättas ut i naturen. Möjligheten att söka om sjukdomsfri status och även kost-nytta av en sådan status har undersökts och Jordbruksverket, Hav, SVA och näringen har varit involverade i detta arbete. 2025 erhöll Sverige sjukdomsfri status.

Genomlysning

I tidigare utredningar inför eventuell ansökan om fri-status har slutsatsen blivit att utöver att sjukdomsfri status bidrar till öka export/utförsel så förstärker sjukdomsfri status även smittskyddet i Sverige genom att förhindra introduktion av ostronsjukdomarna genom import/införsel. Ingen ny genomlysning har gjorts.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Kategori C. *B. exitiosa* har inte påvisats i Sverige och Sverige har sjukdomsfri status.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista.

INFEKTION MED BONAMIA OSTREAE

AHL-kategori: C+D+E

Omfattas av epizootilagen: nej, men hanteras idag med stöd av Provtagningslagen

Djurslag: vattenlevande djur/blötdjur

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Sverige har sjukdomsfri status för hela territoriet, med undantag för kustzonen mellan Grebbestad och söder om Kungälv där fristatusen upphävts på grund av påvisade fall av *Bonamia ostreae* under 2025 och 2026. Provtagning har pågått sedan 2009. Genom åren har det funnits en stark önskan från ostronnäringen om sjukdomsfri status för *B. ostreae*. Enligt branschen är detta ett villkor som ställs av andra länder vid export/utförsel av europeiska ostron (*Ostrea edulis*) som ska sättas ut i naturen. Möjligheten att söka om sjukdomsfri status och även kost-nytta av en sådan status har undersökts och Jordbruksverket, HaV, SVA och näringen har varit involverade i detta arbete. 2025 erhöll Sverige fri status.

Genomlysning

I tidigare utredningar inför eventuell ansökan om fri-status har slutsatsen blivit att utöver att sjukdomsfri status bidrar till öka export/utförsel så förstärker sjukdomsfri status även smittskyddet i Sverige genom att förhindra introduktion av ostronsjukdomarna genom import/införsel. I och med det pågående utbrottet har en ny genomlysning gjorts. Det är ännu inte beslutat om bekämpning ska ske och eftersom delar av landet fortfarande har fri status är det relevant att behålla möjligheter till bekämpningsåtgärder.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Kategori C, av betydelse för export. Sverige har sjukdomsfri status för delar av landet. I område med pågående utbrott är det ännu inte beslutat om försök till bekämpning kommer att ske eller inte.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista.

INFEKTION MED MARTEILIA REFRINGENS

AHL-kategori: C+D+E

Omfattas av epizootilagen: nej, men hanteras idag med stöd av Provtagningslagen

Djurslag: vattenlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Marteilia. refringens har i Sverige aldrig påvisats på ostron och Sverige har sjukdomsfri status i hela landet. Det finns två typer av M. refringens: typ M som påvisats hos blåmusslor och typ O som påvisats hos ostron. Tidigare har dessa två typer setts som en art, men forskningen har på senare tid visat att dessa två typer utgör två olika arter. Typ M kallas i vissa sammanhang Marteilia pararefringens. De fynd som tidigare har gjorts i Sverige (senast 2015) gäller M. refringens typ M på blåmussla. Blåmussla Mytilus edulis ses inte längre som en mottaglig art för M. refringens.

Genomlysning

Genomlysning har gjorts inför fri status. Ingen ny genomlysning har gjorts.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Kategori C, Sverige har fri status.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista.

INFEKTION MED WHITE SPOT SYNDROME VIRUS (WSSV)

AHL-kategori: C+D+E

Omfattas av epizootilagen: nej

Djurslag: Vattenlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Ej påvisad i Sverige, men Sverige har ingen officiell status. Passiv övervakning med undersökning av kräftdjur i samband med dödlighet.

Genomlysning

Ingen genomlysning har gjorts av Efsa inför kategorisering i AHL, kommissionen hänvisar till ”in-house assessment” i samarbete med EU:s referenslaboratorium (EURL). I samband med detta uppdrag genomlyst ur svenskt perspektiv.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Kategori C. Bedöms kunna få stora negativa konsekvenser om vi får in den i landet, men det bedöms också att det finns möjlighet att bekämpa om den introduceras till vattenbruksanläggning eller inland.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista.

BAKTERIELL NJURINFLAMMATION (BKD)

AHL-kategori: ej förtecknad, nationella åtgärder enligt artikel 226

Omfattas av epizootilagen: nej, men hanteras idag med stöd av provtagningslagen.

Djurslag: vattenlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Sverige har sedan lång tid haft en ambition att bekämpa och i förlängningen utrota BKD i inlandszonen. I samband med EU-medlemskapet ansökte Sverige om tilläggsgarantier baserade på ett kontrollprogram, programmet och tilläggsgarantierna godkändes av kommissionen 2004 och har därefter successivt förlängts. Vid införandet av AHL skärptes kraven på de utrotningsprogram (tidigare kontrollprogram) som ska ligga till grund för s.k. nationella åtgärder, ett utrotningsprogram i enlighet med artikel 226 i förordning (EU) 2016/429 ”bör leda till en förbättrad sjukdomssituation inom en rimlig tidsperiod”. Med rimlig tid avses sex år. Sverige har nu ett godkänt utrotningsprogram i inlandszon fram till februari 2027 enligt kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260. Det finns också nationella föreskrifter och allmänna råd gällande BKD.

Genomlysning

Efsa har gjort en genomlysning²⁶ av BKD, BKD är inte förtecknad enligt AHL. Under de senaste 10–15 åren har Jordbruksverket utfört flera genomlysningar av BKD. Senast 2021 då Jordbruksverket fick i uppdrag att utarbeta ett obligatoriskt, föreskrivet kontrollprogram för BKD.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Flera ställningstaganden genom åren att bekämpa BKD.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista.

---

²⁶ Assessment of listing and categorisation of animal diseases within the framework of the Animal Health Law (Regulation (EU) 2016/429): Bacterial kidney disease (BKD), <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2023.8326>

INFEKTIÖS PANKREASNEKROS (IPN)

AHL-kategori: ej förtecknad, nationella åtgärder enligt artikel 226

Omfattas av epizootilagen: ja och nej (IPN orsakad av annan genogrupp än genogrupp 2 omfattas, IPN orsakad av genogrupp 2 omfattas inte av epizootilagen utan har hanterats med stöd av provtagningslagen)

Djurslag: vattenlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Sverige har sjukdomsfri status i inlandszon och ett godkänt utrotningsprogram för infektiös pankreasnekros (IPN i kustzon fram till februari 2027, AHL artikel 226). Sverige har reglerat och bekämpat IPN sedan 60-talet med syfte att skydda skyddsvärda arter och stammar, svenska vattenbruksnäringen som jobbar med utsättning av fisk för bland annat sportfiske samt näringens arbete med att stärka avelsarbete för regnbåge och röding. IPN har påvisats vid flera tillfällen, både i kustzon och i inlandszon och både i vild fisk och i anläggningar.

Genomlysning

Efsa har gjort en genomlysning²⁷ av IPN och landade i att det är osäkert om IPN uppfyller kriterierna för att bli förtecknad, IPN är ej förtecknad enligt i AHL. Flera nationella genomlysningar har gjorts genom åren. Den senaste var under 2024 där slutsatsen var att Sverige fortsatt ska vidta bekämpningsåtgärder för IPN genom fristatus i inlandszon i kombination med nationella åtgärder om förflyttning och bekämpning i kustzon från 2027. Genogrupp 2 orsakar också sjukdom, den skillnad som finns i lagstiftningen idag är inte motiverad.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Sverige har under lång tid bekämpat sjukdomen och har fria zoner och utrotningsprogram idag. Det är inte motiverad med särreglering av IPN orsakad av olika genogrupper.

Föreslagen listning

IPN orsakad av alla genogrupper upptas på nationell lista, dvs även IPN orsakad av genogrupp 2 som idag inte omfattas av epizootilagen.

---

²⁷ Assessment of listing and categorisation of animal diseases within the framework of the Animal Health Law (Regulation (EU) No 2016/429): infectious pancreatic necrosis (IPN) <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2023.8028>

VÅRVIREMI HOS KARP/SPRING VIRAEMLA OF CARP (SVC)

AHL-kategori: ej förtecknad, Nationella åtgärder AHL artikel 226

Omfattas av epizootilagen: ja

Djurslag: Vattenlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Sverige har sjukdomsfri status i hela landet för vårviremi hos karp (SVC) sedan 2004, efter att från tidigt 90-tal ha haft ett kontrollprogram som också lade grund för tilläggsgarantier.

Genomlysning

Efsa har gjort en genomlysning²⁸ och SVC är inte förtecknad enligt AHL. Nationell genomlysning av SVC gjordes i samband med ansökan om kontrollprogram 1994 och sjukdomsfri status 2004. Vid dessa genomlysningar har Jordbruksverket och SVA kommit fram till att SVC är en sjukdom som Sverige ska vidta förebyggande och bekämpningsåtgärder för. Under 2020 kom Jordbruksverket, i samråd med SVA och HaV och näringen överens om att Sverige bör bevaka vår frihet rörande SVC.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Sverige har fri status och har vid upprepade tillfällen bedömt att det är värt att behålla den statusen.

Föreslagen listning

Upptas på nationell lista.

---

²⁸ Assessment of listing and categorisation of animal diseases within the framework of the Animal Health Law (Regulation (EU) 2016/429): Spring Viraemia of Carp (SVC), <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.2903/j.efsa.2023.8324>

INFEKTION MED SALMONID ALPHAVIRUS (SAV)/PD

AHL-kategori: ej förtecknad

Omfattas av epizootilagen: nej

Djurslag: vattenlevande

Sjukdomsstatus i SE, historik av relevans

Ej påvisad i Sverige, Sverige har ingen fri-status och heller ingen pågående övervakning, det är inte känt om SAV förekommer i Sverige eller inte, viruset upptäckts inte med de metoder som används för den ordinarie virusövervakningen. Sverige har heller inga krav i samband med införsel av fiskar till landet. SAV förekommer i Norge och ger negativa effekter inom vattenbruk, därför bekämpar Norge SAV. Finland har fri status enligt artikel 226 i förordning (EU) 2016/429.

Genomlysning

Efsa har genomlyst SAV²⁹ och landade i att det osäkert om kriterierna för förteckning enligt AHL var uppfyllda och kriterierna för kategorisering var inte uppfyllda, SAV är inte förtecknad enligt AHL. Då ingen tidigare svensk genomlysning har gjorts har en genomlysning gjorts inom ramen för detta uppdrag. SAV kan orsaka både allvarlig sjukdom och få långsiktiga effekter på ekonomin i anläggningar då tillväxten störs, särskilt på vattenbruksanläggning med uppfödning av atlantlax (*Salmo salar*), men även regnbåge (*Oncorhynchus mykiss*) och öring (*Salmo trutta*) kan drabbas hårt. Då det inte finns omfattande atlantlax-näring i Sverige är risken att få in sjukdomen mindre, men det finns en risk att den kommer in med uppfödning av regnbåge. Sjuklighet och dödlighet varierar, men utifrån vad man sett i Norge är konsekvensen större i intensiva odlingar och det finns inte rapporter om påverkad biodiversitet.

Skäl för att sjukdomen bör listas eller inte

Sjukdomen är ej förtecknad i AHL. Sverige har ingen fri-status och det är inte känt om SAV förekommer i Sverige eller inte.

Föreslagen listning

Bör ej upptas på nationell lista

---

²⁹ Assessment of listing and categorisation of animal diseases within the framework of the Animal Health Law (Regulation (EU)2016/429): Infection with salmonid alphavirus (SAV), <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.2903/j.efsa.2023.8327>

Djursmittor kan ge allvarliga konsekvenser, från lidande hos djur och människor till ekonomiska förluster och störningar i matförsörjningen. Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA, är en expertmyndighet som genom diagnostik, forskning och rådgivning stärker Sveriges förmåga att bekämpa djursjukdomar som utgör hot mot kritiska samhällsfunktioner.

Friska djur - trygga människor.

Besöksadress: Ulls väg 2B **Postadress:** 751 89 Uppsala

Tel: 018-67 40 00

e-post: sva@sva.se **Webb:** sva.se